

SPRAWOZDANIE ZDZIAŁALNOŚCI GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ WBIAŁYCH BŁOTACH ZA OKRES I- XII 2017r.

I. Wprowadzenie. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2017 r. realizował zadania zlecone gminie oraz zadania własne zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 ze zm.) oraz zadania wynikające z innych ustaw, zgodnie ze statutem ośrodka oraz zgodnie z uchwałami Rady Gminy. Świadczenia z pomocy społecznej, na zasadach określonych w ustawie, udzielane są osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z nadaniem statusu uchodźcy lub udzieleniem ochrony uzupełniającej, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej (art.7). Prawo do świadczeń pieniężnych przysługiwało :

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekraczał kwoty - 634 zł,
- 2) osobie w rodzinie, której dochód na osobę nie przekracza kwoty - 514 zł,
- 1) rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (art.8).
W szczególnych przypadkach osobom i rodzinom nie spełniającym wyżej wymienionego kryterium może być przyznana pomoc w postaci zasiłków celowych specjalnych.

II. Zadania pomocy społecznej

1. Pomoc społeczna polega w szczególności na :

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- 2) pracy socjalnej,
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb (art.15).

2. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie oceny zasobów w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;

- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) dożywianie dzieci;
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

3. Do zadań własnych gminy należy ponadto:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 4) opracowanie i realizacja projektów socjalnych;
- 5) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 6) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

4. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- 1) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłęską żywnościową lub ekologiczną;
- 3) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;

- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom zagrożonym handlem ludźmi;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

5. W związku z powyższym Ośrodek realizował zadania pomocy społecznej w różnych formach na przykład:

- a) udzielano pomocy osobom bezdomnym - 15 osób, w tym kierowano do noclegowni oraz pokrywano koszty pobytu - 6 osób
- b) prowadzono dożywianie dzieci i młodzieży realizujących obowiązek szkolny oraz dzieci uczęszczających do żłobków i przedszkoli - 96 osób
- c) organizowano wypoczynek zimowy oraz letni dla dzieci młodzieży w formie półkolonii - 132 osoby
- d) osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym przyznana została pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych - 42 osoby
- e) kierowano osoby niepełnosprawne do Środowiskowego Domu Samopomocy w Cielu - 29 osób
- f) kierowano i opłacono pobyt niepełnosprawnego dziecka w ośrodku wsparcia funkcjonującym na terenie Bydgoszczy - 1 osoba
- g) opłacano koszty pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej - 9 osób
- h) rzeczywista liczba rodzin i osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej - 264 rodzin tj. 665 osób w rodzinach
- i) udzielano pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego - 104 rodziny (303 osoby w rodzinach), interwencji kryzysowej - 53 rodziny (189 osób w rodzinach) i pracy socjalnej - 426 rodzin (1069 osób w rodzinach).

II SZCZEGÓŁOWE DANE STATYSTYCZNE.

1) Liczba wydanych decyzji z zakresu pomocy społecznej - ogółem 2 277 :

- zasiłki stałe - 33 decyzje
- zasiłki okresowe - 217 decyzji
- zasiłki celowe - leki - 110 decyzji
- zasiłki celowe - odzież, obuwie - 90 decyzji
- zasiłki celowe - opłaty mieszkaniowe - 177 decyzji
- zasiłki celowe - opał - 336 decyzji
- zasiłki celowe - remonty - 4 decyzje
- zasiłki celowe, pozostałe - 168 decyzji
- zasiłki celowe specjalne - 210 decyzji
- schronienie, nocleg - 18 decyzji (w noclegowni przebywało 6 osób bezdomnych)
- zasiłki celowe - zdarzenie losowe - 10 decyzji (dot. szkód spowodowanych przez nawałnicę w sierpniu ubiegłego roku, w tym wydano 5 decyzji odmownych)
- program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (w tym: zasiłki celowe, posiłki dla dzieci) - 596 decyzji
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (w tym w ramach prac społecznie - użytecznych) - 143 decyzje
- domy pomocy społecznej (odpłatność) - 13 decyzji / dot. 9 osób /
- przyznawanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych - 10 decyzji
- zobowiązania do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń - 3 decyzje

- zastosowanie ulg w postaci rozłożenia na raty spłaty kwot świadczeń podlegających zwrotowi z tyt. nienależnego pobrania - 0 decyzji
- odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń - 2 decyzje
- kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy w Cielu - 74 decyzje
- zasiłki celowe - żywność oraz posiłki - 53 decyzje (poza realizacją programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania")
- kierowanie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do ośrodka wsparcia na terenie Bydgoszczy - 10 decyzji (w tym decyzje kierujące i decyzje w sprawie ustalenia odpłatności za pobyt).

2) Liczba środowisk tj. osób i rodzin objętych pomocą społeczną :

- w roku ubiegłym świadczeniami z pomocy społecznej objęto 264 rodziny o łącznej liczbie 665 osób w rodzinach.

3) Fundusze przeznaczone na pomoc finansową i rzeczową zgodnie z ustawą o pomocy społecznej :

a) dotacja celowa :

- zasiłki stałe, okresowe, specjalistyczne usługi opiekuńcze : 435 445 zł
- składki zdrowotne : 45 120 zł
- program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (w tym: zasiłki celowe i posiłki): 169 200 zł

b) środki własne :

- zasiłki celowe, schronienie: 310 998 zł
- usługi opiekuńcze ogółem : 77 288 zł
- DPS : 253 243 zł
- Ośrodek Wsparcia - Dom Dziennego Pobytu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych : 26 653 zł
- program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (w tym: zasiłki celowe i posiłki) 114 023 zł.

IV. Realizacja programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” :

- całkowity koszt realizacji programu 283 223 zł :
- dotacja celowa przyznana przez Wojewodę 169 200 zł
- środki własne 114 023 zł

- 1) Pomoc w ramach programu przyznawana była podopiecznym GOPS w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup żywności. Świadczenia przyznawane były głównie w formie gotówkowej. Zasiłki na zakup żywności przyznawane były również w formie rzeczowej, w szczególności w tych środowiskach, w których stwierdzono wydatkowanie przyznawanej pomocy niezgodnie z przeznaczeniem określonym w decyzji administracyjnej, w celu zapobieżenia wydatkowaniu przyznanej pomocy na inne artykuły. W tych przypadkach zasiłki przekazywane były na konta sklepów wskazanych przez osoby i rodziny objęte pomocą w tej formie.
- 2) Realizowano dożywianie dzieci i młodzieży w formie obiadu w szkołach, przedszkolach i żłobku, z wyłączeniem przerw wakacyjnych. Z uwagi na wytyczne Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zastrzone zostały zasady realizacji programu pod względem przyznawania pomocy w formie dożywiania. W przekazanej interpretacji wskazano, iż zgodnie z założeniami programu możliwe jest finansowanie jednego, a nie kilku posiłków dziennie. W związku z powyższym począwszy od 2015 r. tutejszy ośrodek nie finansuje dożywiania w formie całodziennego wyżywienia dla dzieci korzystających z opieki przedszkolnej oraz dla młodzieży uczącej się poza terenem gminy i przebywającej w internatach.

V. Inne zadania realizowane przez GOPS :

- 1) **Świadczenia przyznawane przez Sekcję Świadczeń Społecznych.** W związku z wprowadzeniem w życie ustawy o świadczeniach rodzinnych w roku 2004 oraz obowiązkiem realizacji od dnia 1 października 2008 r. ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, przy tutejszym Ośrodku powołano do obsługi tych zadań Sekcję Świadczeń Rodzinnych. W roku 2016 r. nazwa komórki została

zmieniona z uwagi na konieczność realizacji nowych zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Obecnie, zgodnie z brzmieniem zmienionego Statutu GOPS, komórka ta nosi nazwę Sekcja Świadczeń Społecznych. Świadczeniami rodzinnymi są: 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego; 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne oraz zasiłek dla opiekuna realizowany na podstawie odrębnych przepisów; 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka tzw. becikowe; 5) świadczenie rodzicielskie. Prawo do świadczeń ustalane było na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2017 r., poz.1952 z późn.zm.), Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2015 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz.U. z 2015 r., poz.1238), ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin (Dz.U. z 2017 r. poz. 1428), Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1466) oraz ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2017 r. poz. 2092).

a) zasiłek rodzinny w okresie od 01.01.2017 r. do 31.10.2017 r. przysługiwał osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał kwoty 674,00 zł i 764,00 zł - w przypadku, gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności;

b) wysokość zasiłków rodzinnych wynosiła:

- 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia
- 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia
- 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia . Realizację wyżej wymienionych zadań przedstawiają poniższe dane :

c) **Budżet ogółem : 5 531 731 zł, w tym :**

- z dotacji Wojewody - 5 467 671 zł
- udział własny gminy - 64 060 zł (środki te przeznaczone zostały na obsługę działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych)

d) na wypłatę świadczeń wydatkowano łącznie kwotę 5 038 097 zł /zrealizowano 20 440 świadczeń/; w ramach poszczególnych zadań wydatki kształtowały się następująco:

- zasiłki rodzinne wraz z przysługującymi dodatkami - 1 645 213 zł / 13 550 świadczeń /
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego - 703 632 zł / 1 851 świadczeń/
- specjalny zasiłek opiekuńczy - 118 364 zł / 232 świadczenia /
- świadczenie pielęgnacyjne - 1 261 621 zł / 898 świadczeń /
- zasiłek pielęgnacyjny - 682 227 zł / 4 459 świadczeń /
- zasiłki dla opiekuna - 75 920 zł / 146 świadczeń /
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka - 159 000 zł / 159 świadczeń /
- świadczenia rodzicielskie - 392 121 zł / 421 świadczeń /.
- koszty obsługi zadania: 212 995 zł.

e) Sekcja Świadczeń Społecznych realizowała również nowe zadanie na mocy ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2017 r. poz. 2092). Prawo do tych świadczeń otrzymały wyłącznie te osoby, które na skutek nowelizacji wyżej wymienionej ustawy utraciły 1 lipca 2013 r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego i nie spełniły kryterium dochodowego do otrzymania specjalnego zasiłku opiekuńczego, pozostając bez wsparcia państwa w sytuacji problemu niepełnosprawności w rodzinie. Prawo do zasiłku dla opiekuna ustalono na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. Zasiłek dla opiekuna dorosłej osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności wynosi 520 zł netto.

- na wypłatę zasiłków dla opiekuna wydatkowano łącznie kwotę 75 920 zł - zrealizowano 146 świadczeń.

f) Od 1 kwietnia 2016 roku Sekcja Świadczeń Społecznych przy GOPS realizuje ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W ramach realizacji ustawy przyznawane jest świadczenie wychowawcze, które wynosi 500 zł miesięcznie na dziecko. W stosunku do drugiego i kolejnych dzieci w rodzinie, świadczenie wychowawcze nie jest związane z kryterium dochodowym. W stosunku do pierwszego dziecka w rodzinie przyznanie świadczenia związane jest z kryterium dochodowym, które wynosi 800 zł na osobę w rodzinie lub 1200 zł w przypadku, gdy w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. Realizacja świadczeń wychowawczych przedstawiała się następująco:

- liczba rodzin - 1 796

- liczba dzieci, którym przyznano świadczenie wychowawcze - 2 396 (w tym: na pierwsze dziecko - 752, na drugie i kolejne dziecko w rodzinie - 1 644)

- liczba świadczeń - 28 947

- wydatki ogółem 14 572 615 zł, w tym: kwota 127 510 zł przeznaczona została na obsługę programu; wydatek poniesiony wyłącznie na wypłatę świadczeń wychowawczych 14 445 105 zł. Koszty obsługi zadania stanowiły 1,5 % wysokości dotacji przekazanej w okresie sprawozdawczym.

g) Na mocy ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje osobom, jeżeli dochód nie przekracza 725,00 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo, w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej, do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo. W przypadku ukończenia przez osobę uprawnioną szkoły wyższej w trakcie ostatniego roku studiów prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługuje do zakończenia tego roku studiów, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę uprawnioną 25 roku życia. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500,00 zł.

- na wypłatę świadczeń wydatkowano kwotę 703 632 zł; zrealizowano 1 851 świadczeń

- z funduszu alimentacyjnego świadczenia przyznano 145 osobom (85 rodzin).

h) Zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” kobiety w ciąży, zwłaszcza z powikłaniami, kobiety, których dzieci nie przeżyły ciąży lub porodu, kobiety wychowujące niepełnosprawne dziecko oraz członkowie ich rodzin mają prawo do skorzystania z pomocy i wsparcia asystenta rodziny. Zadanie to realizowane jest od stycznia 2017 r. Asystent rodziny pomagać ma w zapewnieniu poradnictwa w zakresie: przewyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej, świadczeń opieki zdrowotnej. Rodziny ubiegać się mogą o jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. Asystent rodziny stał się odpowiedzialny za koordynację poradnictwa dla kobiet posiadających dokument potwierdzający ciążę, dla ich rodzin lub rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

- świadczenie jednorazowe w wysokości 4 000 zł wypłacono 2 matkom

- kobiety, które złożyły wnioski w sprawie przyznania jednorazowego świadczenia nie wystąpiły z wnioskiem o wsparcie asystenta rodziny.

2) **Ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.** Ośrodek realizował zadania obejmujące opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne dla osób uprawnionych, otrzymujących świadczenia obligatoryjne z pomocy społecznej oraz świadczenia pielęgnacyjne.

a) Łącznie wydatkowano :

- składki emerytalno - rentowe dotyczące świadczeń rodzinnych – 276 995 zł

-

b) Ponadto wydawano decyzje przyznające prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych dla osób, które nie podlegały obowiązkowi powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, na podstawie art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1938 ze zm.). Wydano 10 decyzji w tej sprawie, dzięki czemu koszty pobytu w szpitalu lub koszty związane z leczeniem w placówkach służby zdrowia sfinansowane zostały przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

3) **Przeciwdziałanie alkoholizmowi.** Udzielano pomocy osobom i rodzinom z występującym problemem uzależnienia od alkoholu /łącznie 33 środowiska; 73 osoby w rodzinach/. Przyznawano świadczenia finansowe oraz w formie niepieniężnej, w szczególności na dokonanie zakupu żywności i posiłku, środków czystości, odzieży, obuwia, lekarstw, opału, czy na regulowanie opłat mieszkaniowych. W środowiskach tych realizowano pracę socjalną. W szczególności osoby uzależnione i współuzależnione kierowano do Punktu Interwencji Kryzysowej - Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego w celu podjęcia specjalistycznej terapii. Podejmowano szereg działań mających na celu podjęcie leczenia odwykowego przez osoby uzależnione. Współpracowano w tym zakresie w szczególności z Gminną Komisją do Spraw Przeciwdziałania Alkoholizmowi, policją, placówkami służby zdrowia.

4) **Wychodzenie z bezdomności.** Skierowanie do Kujawsko - Pomorskiego Stowarzyszenia Pomocy Bliźniemu "Judym" w Kołczakowie wydano dla 5 mężczyzn. Jedna osoba bezdomna korzystała ze wsparcia Stowarzyszenia "Dom Pomocna Dłoń" w Błońsku. Dwie osoby znalazły schronienie w mieszkaniu interwencyjnym w miejscowości Murowaniec. Pozostałe osoby bezdomne wynajmowały pokoje na terenie gminy lub zamieszkiwały u znajomych. Potrzeby zgłaszane przez środowiska z występującym problemem bezdomności zaspokajano m.in. poprzez udzielenie pomocy finansowej na zakupienie odzieży, obuwia, lekarstw, środków czystości, posiłku itp. Świadczone pomoc w uzyskaniu statusu osoby bezrobotnej, obejmowano ubezpieczeniem zdrowotnym, zasięgano konsultacji lekarskich i motywowano do podjęcia leczenia. Kontynuowano aktywizację zawodową osób bezdomnych poprzez realizację prac społecznie-użytecznych w gminie Białe Błota odpowiednio do umiejętności i predyspozycji osób zainteresowanych. Dzięki realizacji tego zadania osoby bezdomne świadczyły szereg prac porządkowych na rzecz Gminy, mając jednocześnie możliwość wdrożenia do pracy i uzyskiwania własnego dochodu.

5) **Aktywne formy zwalczania z bezrobociem.** W 2017 r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy zarejestrowano 359 osób bezrobotnych z terenu naszej gminy. Z pomocy Ośrodka skorzystały 83 rodziny z występującym problemem bezrobocia. We współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Bydgoszczy realizowano politykę aktywnych form zwalczania bezrobocia poprzez wdrażanie programów, których celem była likwidacja przyczyn bezrobocia. Polegały one na bezpośrednim zwiększaniu szans na znalezienie pracy przez objęte nimi osoby. Zakres i wymiar współpracy przedstawiają poniższe dane:

- **prace społecznie - użyteczne** realizowane były w okresie od 01.02.2017 r. do 30.11.2017 r. Do wykonywania PSU włączono 12 osób, które w instytucjach funkcjonujących na terenie gminy wykonywały prace w charakterze robotnika gospodarczego i opiekunki domowej. Miesięczny wymiar czasu pracy, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym przypadku wynosił 40 h miesięcznie. W ramach PSU realizowane były usługi opiekuńcze - gospodarcze świadczone na rzecz osób starszych, chorych i niepełnosprawnych - podopiecznych GOPS. Udział własny gminy w kosztach organizacji PSU wynosił 40%. Zapotrzebowanie i zainteresowanie podopiecznych ośrodka tego typu pracami jest wyższe od możliwości PUP, który corocznie określa liczbę miejsc pracy w ramach PSU, które będzie finansować w ramach przydzielonego budżetu. **Udział własny gminy w realizacji zadania wyniósł 9 182 zł, co stanowi 40 % całkowitego kosztu PSU.**

- **roboty publiczne** - z tej alternatywnej formy zatrudnienia skorzystała 1 osoba. Osoba ta pracowała w charakterze opiekuna dziecięcego i wykonywała pracę w Ośrodku Wsparcia i Integracji w Kruszynie Krajeńskim. **Koszty zatrudnienia finansowane były w całości przez urząd pracy.**

6) **Prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej - Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego przy GOPS Białe Błota.** Osoby wymagające specjalistycznej pomocy kierowane były do psychologa oraz terapeutów ds. uzależnień oraz do radcy prawnego. Udzielenie wsparcia w tej formie następowało po zakwalifikowaniu osób zainteresowanych przez pracowników socjalnych, lekarzy, pracowników świetlicy socjoterapeutycznej. **Punkt finansowano w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Białe Błota - poniesiono wydatek w wysokości 14 552 zł. Usługi finansowano również w części w ramach realizacji zadania pt. Rozszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego - wydatek stanowi kwota 48 584 zł.**

a) **Porady psychologiczne. (1).** Dyżury psychologa miały miejsce w siedzibie GOPS w Białych Błotach i Przychodni „Zdrowie” w Łochowie. Spotkania odbywały się naprzemiennie, jeden raz w tygodniu, we wtorki, w wymiarze 3 godz. w Łochowie, 6 godz. w Białych Błotach. Odbyło się 40 dyżurów (180 godzin). Z pomocy psychologicznej skorzystało 87 osób, z którymi odbyło się 156 spotkań. Problemami, z którymi najczęściej zgłaszali się zainteresowani były konflikty małżeńskie, partnerskie, zaburzenia relacji w rodzinach, zaburzenia emocjonalne, nerwice lękowe, depresje i stany obniżonego nastroju w przebiegu chorób psychicznych i w wyniku tragicznych zdarzeń losowych (traumy powypadkowe, śmierć bliskiego członka rodziny, choroba własna lub bliskich). Kilka osób wymagało wsparcia w związku z długotrwałą, bardzo obciążającą sytuacją życiową, jak np. trudna opieka nad ciężko chorym członkiem rodziny, złe realacje w miejscu pracy, problemy materialne. Z punktu korzystały też osoby, których problemy dotyczyły dzieci. Wszystkie zgłaszające się osoby otrzymywały pomoc psychologiczną, a gdy tego wymagała sytuacja, były kierowane do odpowiednich placówek. **(2).** W roku sprawozdawczym odbyło się również 36 ośmiogodzinnych dyżurów w ramach realizacji zadania "Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie". Spotkania te odbywały się w środy, w siedzibie GOPS. Odnotowano 188 spotkań z 81 klientami. Uczestnikami konsultacji i spotkań o charakterze terapeutycznym były osoby, w rodzinach których, toczyły się procedury Niebieskiej Karty oraz osoby doświadczające innych, trudnych sytuacji życiowych, często związanych z uzależnieniem kogoś z członków rodziny. Poza działaniami o charakterze terapeutycznym, osoby doświadczające przemocy, otrzymywały stosowne do sytuacji wsparcie lub możliwość skorzystania wspólnie z partnerem lub innymi członkami rodziny, ze spotkań o charakterze terapeutyczno - mediacyjnym. W uzasadnionych przypadkach, konsultacje miały na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych, lub ogólnie, kompetencji społecznych, w tym umiejętności właściwego komunikowania się, wyrażania emocji, formułowania oczekiwań i potrzeb lub wytyczania celów. Ważnym elementem spotkań było także podnoszenie poczucia własnej wartości osób, które doświadczały wieloletniej przemocy i zmotywowanie sprawców przemocy do odbycia terapii i zrozumienia co jest zachowaniem przemocowym.

- b) **Konsultacje terapeutyczne i rozmowy motywujące do zmiany dla osób uzależnionych i ich rodzin, edukacja w zakresie picia szkodliwego i ryzykownego oraz rozszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.** Zadanie realizowane było w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Białe Błota. **Białe Błota i Łochowo.** Z porad specjalisty psychoterapii uzależnień (certyfikat PARPA, w trakcie uzyskiwania certyfikatu z zakresu psychoterapii humanistycznej) skorzystało 71 osób, w tym 47 osób w miejscowości Białe Błota i 24 osób w Łochowie. Udzielono łącznie 338 porad. Do punktu trafiały osoby kierowane przez pracowników socjalnych, asyentów rodziny, kuratorów społecznych, przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, lekarzy pierwszego kontaktu oraz z własnej inicjatywy. Osobom uzależnionym i członkom ich rodzin udzielano konsultacji i porad psychoterapeutycznych. W procesie motywowania do terapii prowadzono edukację w zakresie uzależnienia, współuzależnienia oraz przeciwdziałania przemocy domowej. **Ciele.** Filia Punktu Interwencji Kryzysowej - Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego przy GOPS kontynuowała w roku ubiegłym działalność w miejscowości Ciele. Punkt był czynny dwa razy w tygodniu, we wtorek i środę, w godzinach 18.30-20.30 - łącznie 158 godzin. Porad i konsultacji udzielał certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień. Realizowane zadania obejmowały prowadzenie konsultacji terapeutycznych i rozmów motywujących osoby uzależnione do zmiany w postaci podjęcia leczenia ambulatoryjnego, bądź stacjonarnego. Prowadzono edukację z zakresu picia szkodliwego i ryzykownego, również z telefonicznym udzieleniem porad podczas dyżurów. Grupa odbiorców to osoby uzależnione i rodziny dotknięte problemem współuzależnienia od alkoholu. Osobom zainteresowanym współpracą z terapeutą udzielano konsultacji i porad psychologicznych. Na wstępnym etapie dokonano diagnozy nozologicznej i problemowej oraz podjęto działania motywujące do podjęcia leczenia w placówkach leczenia uzależnień. W procesie motywowania prowadzono edukację z zakresu uzależnienia, współuzależnienia oraz uczono konstruktywnych umiejętności społecznych. Udostępniano materiały edukacyjno - informacyjne w postaci bezpłatnych broszur, ulotek, poradników oraz innych materiałów edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy. Współpracowano z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień i przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie. Pomocą terapeutyczną objęto 21 osób, z którymi prowadzono cykliczne spotkania. Udzielono 123 porad. **Murowaniec.** Spotkania terapeutyczne odbywały się w poniedziałki i środy, w godzinach 16.30 - 18.30. Łącznie udzielono 82 porad dla 38 osób. Z porad skorzystali nie tylko mieszkańcy Murowańca, ale również mieszkańcy Drzewiec, Łochowa i Kruszyna Krajeńskiego. Wsparcia udzielał terapeuta, pedagog uczestniczący w programie szkoleniowym w zakresie specjalisty psychoterapii uzależnień. Realizowane zadania obejmowały pomoc terapeutyczną, edukacyjną, psychologiczną i prawną. Do Punktu zgłaszały się osoby z problemem uzależnienia od alkoholu, członkowie rodzin osób zażywających substancje odurzające, członkowie rodzin osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, bądź materialnej, osoby zamieszkujące w sąsiedztwie osób uzależnionych oraz osoby, które zaczęły pić alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy, co potwierdzono testami. W ramach działalności Punktu osoby zainteresowane korzystały z konsultacji telefonicznych i mailowych uzyskując w ten sposób poradę w sposób anonimowy.
- c) **Porady radcy prawnego.** Poradnictwo prawne realizowane było w formie udzielania informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, prawa pracy, przygotowania do rozpoczęcia działalności gospodarczej, prawa cywilnego, spraw administracyjnych i karnych, ochrony praw lokatorów. Problemy, które rozwiązywano w ramach porad prawnych udzielanych przez radcę prawnego dotyczyły wielu aspektów ich życia osobistego i zawodowego. Najczęściej pojawiające się zagadnienia dotyczyły w szczególności kwestii: - alimentacyjnych, w tym uzyskania alimentów, ich egzekucji, przywrócenia terminu w sprawach apelacyjnych dotyczących alimentów; - uregulowania sytuacji prawnej kontaktów z dzieckiem, w tym ograniczenia władzy rodzicielskiej lub uchylenia tego ograniczenia; - eksmisji z lokalu, procedur starania się o mieszkanie socjalne, zastępcze; - ogłoszenia upadłości osoby fizycznej; - ubezwłasnowolnienia osób bliskich; - unieważnienia małżeństwa; - stwierdzenia nabycia spadku po zmarłych członkach rodziny; - porad w sprawach o zapłatę zaległych długów, w tym pisania wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocników z urzędu dla podopiecznych z GOPS, wniosków o rozkładanie na raty oraz umorzeń zaległych kredytów bankowych itp., - korespondencji z komornikami sądowymi; - korespondencji z pracodawcami. Osoby korzystające z porad prawnych otrzymywały niezbędne wyjaśnienia, redagowano im pisma, wnioski i pozwy do sądów, monitorowano czynności procesowe, które podejmowali w sądach lub innych instytucjach. Z konsultacji skorzystały 74 osoby, w tym osoby zgłoszone przez Zespół Interdyscyplinarny. Łącznie odbyły się 24 dyżury radcy prawnego.

- 7) **Prowadzenie grup terapeutycznych. Łochowo.** Na zajęcia grupy terapeutycznej działającej przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Łochowie w roku 2017 liczyła 15 uczniów. Były to dzieci w przedziale wiekowym od 8 do 13 lat. Grupa ta realizowała przede wszystkim zadania wychowawcze i przygotowujące je do profilaktyki przeciwalkoholowej w oparciu o: • program zajęć wychowawczo – profilaktycznych „Spójrz inaczej”, • program profilaktyczny „Drugi elementarz, czyli program siedmiu kroków”, • „Profilaktyczno – wychowawczy Program Przeciwdziałania Agresji u dzieci w młodszym wieku szkolnym”, • Program socjoterapeutyczny dla dzieci z trudnościami w zachowaniu, • Program profilaktyczny dla uczniów klas I – III „Jestem ważny”, • Szkolny System Przeciwdziałania Agresji. Środkiem do osiągnięcia celów wynikających z zadań programowych były głównie zabawy i ćwiczenia interakcyjne. Zabawy stanowiły podłoże do prowadzenia rozmów na określony temat, umożliwiały zdobywanie doświadczeń społecznych w typowych sytuacjach życia codziennego. Zadania te realizowane były także poprzez pogadanki, rozmowy, zajęcia plastyczne, pantomimy, gry, wycieczki itp. W ramach prowadzonych zajęć dzieci uczyły się wyrażania uczuć bez krzywdzenia innych, umiejętności radzenia sobie w sytuacji problemowej, rozumienia samego siebie, pielęgnowania relacji z dorosłymi i rówieśnikami. Dzieciom uświadamiano, iż ludzie przeżywają różne uczucia w zależności od sytuacji, w jakiej się znajdują, wskazywano na wartość rodziny i konieczność wzajemnego wspierania się przez członków rodziny oraz dzielenia obowiązkami. Eliminowano zachowania agresywne. Na każdym zajęciu prowadzone były dyskretne, indywidualne rozmowy na pytania nurtujące poszczególne dzieci w związku z profilaktyką alkoholową i problemami codziennego życia. Organizowano spotkania okolicznościowe (z okazji Dnia Matki, Dnia Dziecka, spotkanie wigilijne), zabawy taneczne oraz wycieczki piesze i rowerowe. **Efekty pracy:** rozwój indywidualnych zainteresowań, zdrowe i pożyteczne spędzanie wolnego czasu, kształtowanie pozytywnych postaw społecznych dzięki wspólnemu przygotowywaniu spotkań i uroczystości, podniesienie poziomu konwersacji, rozróżnianie dobra od zła, świadomość zagrożeń, lepsze poznanie siebie i swoich możliwości. **Lisi Ogon.** W świetlicy wiejskiej w Lisim Ogonie odbyły się 34 spotkania (po 120 min.) z grupą dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, w tym dotkniętych problemem współzależnienia od alkoholu. W kolejnym okresie funkcjonowania grupy w spotkaniach brała udział zróżnicowana pod względem wieku (od 8 do 13 lat) grupa podopiecznych. Skład grupy i frekwencja były dość stabilne. Poszczególni członkowie grupy pojawiali się na wszystkich lub niemal wszystkich spotkaniach. Oznacza to, że w porównaniu z ubiegłymi latami, grupa jest bardziej zwarta, przez co relacje między uczestnikami są silniejsze oraz bardziej wyraźne efekty pracy grupy. Można było w związku z tym proponować uczestnikom więcej działań o charakterze ciągłym. W poszczególnych zajęciach brało udział 10 osób. W kolejnym okresie funkcjonowania grupy kontynuowana była praca o charakterze integracyjnym i psychoedukacyjnym, której celem było wdrażanie kompetencji pracy grupowej oraz, w szerszym rozumieniu - funkcjonowanie w kontekście społecznym, a także uświadomienie sobie korzyści płynących z udziału w tego rodzaju zajęciach. Należy też dodać, że oswajanie się, a właściwie ciągłe konfrontowanie się z osobą prowadzącego i formułą proponowanych zajęć to proces trwający do teraz, ze względu na zróżnicowanie grupy a przede wszystkim jej specyfikę. W omawianym okresie nastąpiła zmiana składu grupy; w miejsce młodzieży, która w tym czasie uzyskała pełnoletność i, przynajmniej częściowo, zajęła się poszukiwaniem pracy zarobkowej (w tym wyjazdy za granicę), pojawiły się w świetlicy ich młodszy koledzy zdecydowanie zainteresowani taką formą spędzania wolnego czasu. Stanowi to dla prowadzącego dodatkowe wyzwanie, ale dzięki dalszemu wzrostowi zaufania do osoby prowadzącego oraz większej otwartości możliwe było dalsze funkcjonowanie grupy w nowym kształcie. Często również, w odpowiedzi na sygnalizowane zapotrzebowanie, kontynuowana jest, choć już rzadziej, praktyka indywidualnych konsultacji dotyczących bardziej prywatnych problemów członków grupy. Metody pracy grupy: rozmowa, zabawa integracyjna, aktywność sportowa. **Wśród osiągniętych efektów wymienić można:** większe zaangażowanie dzieci w realizowane zadania, utożsamianie się z grupą, wzrost kompetencji interpersonalnych, zaakceptowanie osoby prowadzącego zajęcia, budowanie wzajemnego zaufania i szacunku. Zaufanie do osoby prowadzącego wyrażało się m.in. poprzez rozmowy podejmowane przez uczestników w obszarze typowych tematów okresu dojrzewania, jak i specyficznych problemów funkcjonowania lokalnej społeczności. **Finansowanie działalności grup terapeutycznych.** Koszt realizacji opisanego zadania wyniósł 7 858 zł (środki z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Białe Błota).
- 8) **Prowadzenie Świetlicy Socjoterapeutycznej „MAŁGOSIA”.** Świetlica działa w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Białe Błota. W zajęciach organizowanych w Świetlicy Socjoterapeutycznej „Małgosia” w Cielu brało udział 70 osób, w tym dzieci w wieku przedszkolnym tj. od 3 do 5 roku życia, dzieci w wieku szkoły podstawowej oraz dorastająca młodzież ucząca się w szkole gimnazjalnej. Część uczestników stanowili członkowie rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Zajęcia w świetlicy odbywały się z podziałem na dwie grupy wiekowe: „Klub Malucha” - dzieci w wieku od 3 do 5 lat i grupa mieszana – dzieci i młodzież ucząca się. Program realizowany

w świetlicy uwzględniał zainteresowania, potrzeby, oczekiwania, możliwości odbiorców. Podczas codziennych zajęć z dziećmi znalazły się między innymi formy pracy indywidualnej i grupowej oraz formy zabawowe, poznawcze, twórcze, ruchowe, plastyczne, teatralne. Wychowawca by zachęcić i przyciągnąć uwagę uczestników stosował zróżnicowane metody i formy pracy z dziećmi. Podczas ubiegłorocznych zajęć cenne w pracy świetlicy okazały się metody aktywizujące, zadaniowe poprzez różne rodzaje działań: zabawę, naukę, rekreację, sport, twórczość. Organizowane zajęcia miały charakter:– profilaktyczny,– edukacyjny,– opiekuńczy,– kompensacyjno – wyrównawczy,– integracyjny,– poznawczy. W czasie spotkań „Klubu Malucha” dzieci uczyły się głównie za pomocą zabawy. Wykorzystywane były ich naturalne uzdolnienia, a także symulowane były różnego rodzaju sytuacje sprzyjające odkrywaniu świata, pobudzaniu do myślenia przyczynowo - skutkowego. Poprzez zabawę maluchy uczyły się między innymi nazw roślin, zwierząt, owadów, instrumentów muzycznych, krótkich wierszyków, piosenek. Poznawały pory roku, kształty, kolory, dni tygodnia, nazwy miesięcy. Powtarzane były czynności dnia codziennego, jak na przykład: mycie rąk, buzi, czyszczenie zębów po posiłku, samodzielne wiązanie sznurowadeł, sprzątanie miejsca zabawy, w celu ich utrwalenia. Dzieci poznawały zwroty grzecznościowe podnoszące ich kulturę osobistą. Ważnym elementem pracy z dziećmi w świetlicy była współpraca z ich rodzicami, opiekunami. Podejmowane były działania mobilizujące rodziców, starsze rodzeństwo, dziadków do czynnego udziału w życiu świetlicy. Rodzice zapraszani byli do udziału w integracyjnych zajęciach kulinarnych, warsztatach, pokazach, konkursach tematycznych, uroczystościach, spotkaniach okolicznościowych. Wspólnie spędzony czas był czasem budowania relacji rodzic - dziecko, zacieśniania i rozwijania więzi rodzinnych, podtrzymywania tradycji. Dzieci, młodzież, ich rodzice, dziadkowie, a także mieszkańcy lokalnej społeczności mieli możliwość uczestniczenia w następujących zajęciach, warsztatach, spotkaniach integracyjnych i okolicznościowych oraz wyjazdach: - warsztaty socjoterapeutyczne realizowane były raz w tygodniu (lub częściej jeśli zaistniała taka potrzeba). Celem warsztatów było wzajemne poznanie i integracja uczestników grupy, budowanie poczucia bezpieczeństwa, ćwiczenie umiejętności współpracy i otwartości względem innych osób, a także wspólna zabawa. W czasie realizacji warsztatów wykorzystywane były między innymi następujące metody: burza mózgów, dyskusja, rundka, dokończanie zdań. Warsztaty były okazją do zdobycia nowych doświadczeń, wiedzy, która miała na celu polepszenie funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku rodzinnym, lokalnym, szkolnym, rówieśniczym. - uroczystość z okazji „Dnia Babci i Dziadka”, - półkolonie zimowe pod nazwą „Technicznie rzecz ujmując”, - integracyjny bal przebierańców dzieci z grupy „Klubu Malucha”, osoby niepełnosprawne ze Środowiskowego Domu Samopomocy w Cielu i Warsztatów Terapii Zajęciowej z Białych Błot, - integracyjne warsztaty wielkanocne, - uroczyste „Śniadanie Wielkanocne”, - integracyjny wyjazd na edukacyjne spotkanie z okazji „Dnia Książki” do OWiL w Murowańcu, spotkanie z autorem książek dla dzieci i nie tylko, - spotkanie z okazji „Dnia Mamy”, - biwaki nocne w świetlicy, - warsztaty plastyczne „Malowanie na wodzie”, - integracyjny piknik z udziałem dzieci z „Klubu Malucha”, uczestnikami Środowiskowego Domu Samopomocy w Cielu, Warsztatu Terapii Zawodowej w Białych Błotach i Zakładu Aktywności Zawodowej w Białych Błotach, - integracyjny piknik rodzinny z okazji „Dnia Dziecka” zorganizowany we współpracy z Gminnym Centrum Kultury w Białych Błotach, - uroczystość zakończenia zajęć „Klubu Malucha”, - uroczyste podsumowanie roku szkolnego, - półkolonie letnie pod hasłem „Ze sztuką na ty” – odbyły się dwa turnusy w czasie, których codziennie odbywały się warsztaty socjoterapeutyczne. - integracyjna wycieczka rowerowa do gospodarstwa rolnego w Kruszynie Krajeńskim, - warsztaty florystyczne „wiązanki okolicznościowe”, - edukacyjny wyjazd do drukarni w Cielu, - warsztaty rękodzieła „Sekretniki” zorganizowane we współpracy z Gminnym Centrum Kultury w Białych Błotach, - warsztaty rękodzieła „Anioły” z udziałem starszych dziewczyn oraz mieszanek Ciele, - integracyjne „Spotkanie Mikołajkowe” dla najmłodszych mieszkańców miejscowości Ciele, - „Spotkanie Wigilijne” dla uczestników zajęć oraz ich rodziców. Funkcjonowanie świetlicy wspierane było przez osoby odbywające prace społecznie użyteczne oraz zatrudnione na umowę zlecenie. Prace wykonywane były na stanowisku opiekunki dziecięcej, sprzątaczk i pomocy wychowawcy. W ubiegłym roku osoby prywatne oraz firmy udzieliły wsparcia na rzecz świetlicy przekazując materiały edukacyjne na wyposażenie świetlicy: słowniki, książki, zabawki, kolorowanki, artykuły papiernicze, gry. Wszyscy uczestnicy zajęć w świetlicy objęci byli bezpłatnym dożywianiem. Posiłki dla dzieci serwowane były w formie drugiego śniadania („Klub Malucha”) oraz podwieczorka, dania obiadowego (grupa starsza). Posiłki obejmowały różnorodne produkty mleczne, zbożowe oraz warzywa i owoce, które urozmaicały dietę podopiecznych. Dzięki temu dzieci poznały smaczne, zdrowe smaki. Posiłki przygotowywane były przez dzieci w ramach organizowanych zajęć. Przygotowywanie posiłków, nakrywanie do stołu oraz konsumpcja przy wspólnym stole były niezwykle cennymi elementami podczas codziennych zajęć w świetlicy. **W 2017 r. na ten cel poniesiono wydatek w wysokości 109 720 zł (środky przyznane na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Białe Błota).**

9) **Działalność Ośrodków Wsparcia i Integracji. Trzciniec.** W zajęciach i warsztatach organizowanych w Ośrodku Wsparcia i Integracji „Jagódka” w Trzcińcu udział wzięło 36 osób, w tym dzieci w wieku szkoły podstawowej, a także starsi mieszkańcy Trzcińca. Program pracy z dziećmi realizowano poprzez dobór odpowiednich form i metod. Wychowawca w szczególności brał pod uwagę wiek, możliwości oraz zainteresowania dzieci i seniorów. Naszym celem było zachęcanie do pożytecznego zagospodarowania wolnego czasu, zmotywowanie do wyjścia z domu, szeroko rozumiana integracja społeczna, pomoc w nauce, rozwój zainteresowań. Zajęcia były organizowane w taki sposób, by uczyć dzieci przez zabawę i wyposażać je w umiejętności, które ułatwią życie w przyszłości. Każdego dnia zajęcia odbywały się zgodnie ze stałym harmonogramem tj. od odrabiania zadań domowych i pomocy w nauce do zajęć wspierających wielostronny rozwój dzieci (zajęcia ruchowe, plastyczne, edukacyjne, poznawcze, zabawa). Szczególną uwagę zwracano na eliminowanie nieodpowiednich zachowań. Dzieci brały udział w warsztatach socjoterapeutycznych, podczas których poruszane były tematy prawidłowego funkcjonowania w grupie, wdrażania do przestrzegania przyjętych norm i zasad. Uczestnicy wyrażali swoje potrzeby, przekonania i uczucia oraz dostrzegali je u innych, a także ćwiczyły umiejętność poprawnej komunikacji i rozwiązywania sytuacji konfliktowych bez użycia agresji, panowania nad emocjami. Organizowane w ośrodku spotkania i uroczystości okolicznościowe były kierowane zarówno do stałych uczestników zajęć Ośrodka Wsparcia i Integracji, a także do mieszkańców, seniorów, osób samotnych zamieszkujących w sołectwie Trzciniec. Nadrzędnym celem tych spotkań była integracja lokalnej społeczności. Dodatkowo mieszkańcy podczas uroczystości mieli okazję bliższego zapoznania się z pracą ośrodka, twórczością dzieci, a przede wszystkim mogli poczuć się częścią miejscowej społeczności. Korzyści ze wspólnego udziału w integracyjnych spotkaniach odnosiły zarówno dzieci, jak i dorośli. Dzieci poczuły, że warto dzielić się swoim czasem i zainteresowaniem z inną osobą. Poza tym uczyły się dbania o innych oraz nawiązywały relacje nie tylko z rówieśnikami. Zorganizowano w ośrodku następujące spotkania, uroczystości okolicznościowe, wyjazdy integracyjne, zajęcia, warsztaty: - spotkanie dla starszych, samotnych mieszkańców Trzcińca z okazji „Dnia Babci i Dziadka”, - ferie zimowe pod hasłem „Technicznie rzecz ujmując”, - integracyjne spotkanie z lokalną społecznością na warsztatach rękodzieła „Stroiki wielkanocne” prowadzonych przez florystkę z Kujawsko - Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z Minikowa, - warsztaty wielkanocne – tworzenie pisanek z filcu połączone z degustacją wędlin, - integracyjna uroczystość świąteczna „Spotkanie Wielkanocne”, - warsztaty rękodzieła – kwiaty z filcu wykonane techniką mokrego filcu, - integracyjny piknik z okazji „Dnia Dziecka” – dla wszystkich mieszkańców Trzcińca, zorganizowany we współpracy z Gminnym Centrum Kultury w Białych Błotach, - wypoczynek letni pod nazwą „Ze sztuką na ty”, - wycieczka do gospodarstwa rolnego w Kruszynie Krajeńskim, - warsztaty legoterapii dla najmłodszych mieszkańców Trzcińca, - warsztaty florystyczne prowadzone przez wychowawcę z OWiI w Murowańcu „Wiązanki okolicznościowe” - zintegrowane zajęcia z udziałem rodziców i lokalnej społeczności, - integracyjne warsztaty rękodzieła „Sekretniki”, - edukacyjny wyjazd do drukarni w Cielu, - uroczyste spotkanie z okazji „Dnia Seniora” – poczęstunek połączony z krótkim koncertem skrzypiec w wykonaniu absolwenta Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, - warsztaty z masy solnej – wykonanie ozdób świątecznych, - integracyjne „Spotkanie Mikołajkowe” zorganizowane dla mieszkańców Trzcińca we współpracy z Gminnym Centrum Kultury w Białych Błotach, - integracyjne „Spotkanie Wigilijne” dla uczestników zajęć w ośrodku oraz starszych i samotnych mieszkańców przy akompaniamencie muzycznym oraz ze wspólnym kolędowaniem. Wybrane spotkania integracyjne dla mieszkańców zorganizowane były we współpracy z Panią Sołtys oraz Radą Sołecką Trzcińca. Rada Sołeczka zadbała również o poczęstunek na spotkaniach oraz pomagała w zaproszeniu uczestników. Uczestnicy zajęć w Ośrodku Wsparcia i Integracji w Trzcińcu każdego dnia mieli zapewniony nieodpłatny posiłek w formie podwieczorka, bądź dania obiadowego. Posiłki zawierały różnorodne produkty: mleczne, zbożowe oraz warzywa i owoce. Dzieci poznawały nowe, zdrowe smaki. Posiłki przygotowywane były wraz z uczestnikami w ramach integracyjnych zajęć kulinarnych. Kontynuowano współpracę z Kujawsko – Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Minikowie. W ramach wspólnych działań zorganizowane były warsztaty rękodzieła z udziałem florystki, na których wykonane zostały stroiki. W ubiegłym roku działania Ośrodka Wsparcia i Integracji „Jagódka” wspomagane były przez osoby wykonujące prace społecznie użyteczne oraz zatrudnioną na umowę zlecenie, do których obowiązków należało utrzymanie czystości i porządku zarówno na terenie ośrodka, jak i wokół budynku. Wsparcia na rzecz ośrodka w postaci przekazania materiałów edukacyjnych (słowniki, książki, zabawki, kolorowanki, artykuły papiernicze, gry) udzieliły osoby prywatne oraz firmy. Ośrodek „Jagódka” jest otwarty i chętny na każdą formę wsparcia i współpracy z mieszkańcami Trzcińca. W ciągu roku z pomieszczeń ośrodka korzystali mieszkańcy sołectwa zrzeczeni pod nazwą „Leśna Rodzina”, którzy spotykali się raz w tygodniu (środa) celem lokalnej integracji. Ponadto ośrodek udostępniany był na potrzeby zorganizowania zebrań wiejskich dla mieszkańców oraz wynajmowany był przez osobę prywatną. **Kruszyn Krajeński.** W roku ubiegłym na zajęcia do Ośrodka Wsparcia i Integracji „Kruszyna” w Kruszynie Krajeńskim uczęszczało

łącznie 79 osób, w tym dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 5 lat) oraz dzieci i młodzież w wieku szkoły podstawowej i gimnazjalnej. Zajęcia realizowane były w dwóch grupach wiekowych: najmłodsze dzieci – „Klub Malucha” oraz grupa dzieci i młodzieży szkolnej. W czasie zajęć „Klubu Malucha” dzieci uczyły się poprzez zabawę. Na miarę swoich możliwości zdobywały nowe umiejętności, rozwijały indywidualne potrzeby, zainteresowania, ciekawość i wyobraźnię. Poprzez uczestnictwo w zajęciach manualnych, intelektualnych i ruchowych maluchy uczyły się komunikacji między sobą, przebywania i współpracy w grupie rówieśniczej. Bogata oferta zajęć przygotowana była w taki sposób, aby poprzez zabawę kształtować, wydobywać mocne cechy dzieci, doskonalić uwagę i umiejętności wzrokowo – motoryczne. Zajęcia realizowane były tematycznie. Dzieci poznały między innymi pory roku, kolory, kształty, dni tygodnia, nazwy zwierząt, roślin, a także wzmacniały i uczyły się wykonywania czynności dnia codziennego jak np. nawyk mycia rąk, buzi, zębów, sprzątania miejsca zabawy, zwrotów grzecznościowych potrzebnych w prawidłowym funkcjonowaniu. Zajęcia dla dzieci i młodzieży szkolnej odbywały się zgodnie ze stałym harmonogramem dnia tj. rozpoczynały się od odrabiania lekcji, pomocy indywidualnej w nauce, utrwalania szkolnych wiadomości, a kończyły na zajęciach wspierających rozwój wszechstronny dzieci i młodzieży. Warsztaty socjoterapeutyczne realizowane raz w tygodniu, Do głównych celów, które stawiał sobie wychowawca w pracy z dziećmi należało: wyrównywanie braków w nauce, wielokierunkowy rozwój osobowości dzieci, zapewnienie bezpieczeństwa, promowanie zdrowego stylu życia, wyrabianie pozytywnych cech charakteru (koleżeństwo, tolerancja, prawdomówność, współczucie, wrażliwość, obowiązkowość i inne), kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie, pielęgnowanie tradycji i zwyczajów związanych z regionem, krajem, wzmacnianie więzi rodzinnych. Wyjątkowo ważnym elementem działalności ośrodka w Kruszyńskim Krajeńskim zarówno dla uczestników, jak i wychowawcy była współpraca z rodzicami i mieszkańcami sołectwa którzy chętnie pomagali podczas przygotowania uroczystości integracyjnych, przy modernizacji nawierzchni placu zabaw, przekazywali drobne upominki dla uczestników zajęć (słodycze, artykuły papiernicze, dekoracyjne). Poza tym rodzice, dziadkowie dzieci chętnie uczestniczyli w integracyjnych zajęciach kulinarnych, spotkaniach okolicznościowych, warsztatach organizowanych w ośrodku. W 2017 roku w ośrodku zrealizowane zostały następujące zajęcia, spotkania, warsztaty, wyjazdy integracyjne, uroczystości okolicznościowe i świąteczne, które dodatkowo wzbogaciły proponowany program: - bal karnawałowy z rodzicami w „Klubie Malucha”,- „Dzień Babci i Dziadka” - integracyjna uroczystość z udziałem dzieci i dziadków,- „Zimowe wariacje” - zajęcia plastyczne z wykorzystaniem różnych metod - integracyjne zajęcia z najmłodszymi dziećmi i ich rodzicami,- półkolonie zimowe pod hasłem „Technicznie rzecz ujmując”,- pożegnanie „Marzanny” - wyjście z dziećmi i rodzicami w plener, symboliczne pożegnanie zimy,- zajęcia z udziałem dzieci i rodziców z „Klubu Malucha” - zdobienie wydmuszek i jajek, - „Śniadanie Wielkanocne” - integracyjna uroczystość dzieci, rodziców, zaproszonych gości, lokalnej społeczności,- warsztaty florystyczne „stroiki wielkanocne” - z udziałem rodziców, seniorów i lokalnej społeczności,- wspólne sprzątanie lasu - z udziałem dzieci i rodziców,- „Dzień Matki”,- „Dzień Dziecka” - integracyjna uroczystość z udziałem wychowanków, ich rodzin oraz dzieci i rodziców z Kruszyńskim Krajeńskim,- warsztaty plastyczne - sztuka zdobienia papieru metodą „ebru” z udziałem dzieci,- uroczyste zakończenie roku szkolnego z udziałem dzieci i ich rodziców,- półkolonie letnie „Ze sztuką na ty” - I turnus,- półkolonie letnie „Ze sztuką na ty” - II turnus,- „Święto pieczonego ziemniaka” - integracyjny wyjazd dzieci z wszystkich świetlic do gospodarstwa rolnego w Kruszyńskim Krajeńskim,- dwa biwaki nocne dla dwóch grup wiekowych,- warsztaty rękodzieła „wiązanki okolicznościowe” z udziałem mam i babć uczestników,- wycieczka edukacyjna do drukarni „Beniamin” w Cielu - integracyjny wyjazd dzieci ze wszystkich świetlic,- spotkanie dzieci z seniorami z okazji „Dnia Seniora”,- warsztaty rękodzieła „Sekretniki” - z udziałem dzieci starszych rodziców oraz lokalnych mieszkańców,- warsztaty rękodzieła „Anioły” - z udziałem rodziców, mieszkańców sołectwa,- warsztaty florystyczne „Stroiki bożonarodzeniowe” - z udziałem rodziców i seniorów prowadzone przez pracownika Kujawsko – Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie,- pieczenie pierników – integracyjne zajęcia kulinarne z rodzicami i dziadkami,- zdobienie pierników - integracyjne zajęcia dzieci i rodziców z „Klubu Malucha”,- „Uroczystość wigilijna” - z udziałem dzieci, rodziców, gości, lokalnej społeczności. Przez cały rok wszyscy uczestnicy zajęć w ośrodku objęci byli nieodpłatnym dożywianiem. Codziennie dzieci otrzymywały posiłek przygotowany podczas zajęć. Posiłki były urozmaicone, zdrowe podawane w formie drugiego śniadania dla dzieci z „Klubu Malucha” lub podwieczorka, dania obiadowego dla dzieci i młodzieży szkolnej. Podobnie jak w poprzednich latach ośrodek kontynuował współpracę z Kujawsko – Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Minikowie, która polegała na wspólnej organizacji warsztatów florystycznych, rękodzieła. W ramach współpracy z sołtysem i Radą Sołecką Kruszyńskim Krajeńskim ośrodek udostępniany był na zebrania wiejskie, spotkania informacyjne mieszkańców, uroczystości okolicznościowe („Gwiazdka dla dzieci”). Wspólnie z sołectwem zorganizowana była między innymi uroczystość „Dnia Dziecka”. Sołectwo zapewniło dodatkowe atrakcje dla dzieci (słodycze, nagrody, zamki dmuchane, suchy basen). Ośrodek w ramach podpisanej umowy użyczenia udostępniany był seniorom

zamieszkującym teren Kruszyna Krajeńskiego należącym do koła „Kwiat Kruszyny”. W ramach tej umowy na terenie ośrodka organizowane były spotkania dla seniorów oraz zajęcia w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku. W ubiegłym roku rzecz ośrodka wsparcia na udzieliły osoby prywatne oraz firmy, przekazując między innymi takie materiały edukacyjne jak: słowniki, książki, zabawki, kolorowanki, artykuły papiernicze, gry, lektury szkolne. Działania podejmowane w ośrodku wspomagane były przez osoby wykonujące prace społecznie użyteczne, roboty publiczne i w ramach pracy na umowę zlecenie. Prace wykonywane były na stanowisku: sprzątaczką, pomoc wychowawcy. Osoby zatrudnione w tych formach odpowiedzialne były za utrzymanie czystości i porządku w ośrodku, zewnątrz oraz wspierały wychowawcę podczas zajęć z najmłodszymi uczestnikami „Klubu Malucha”. **Murowaniec.** W 2017 roku chęć uczestniczenia w zajęciach organizowanych w Ośrodku Wsparcia i Integracji „Malina” w Murowańcu zadeklarowało łącznie 70 dzieci i młodzieży w wieku przedszkolnym, szkoły podstawowej oraz gimnazjalnej. Od stycznia ośrodek poszerzył ofertę zajęć o „Klub Malucha”. Zajęcia skierowane były nie tylko dla dzieci w wieku szkolnym, ale także dla najmłodszych mieszkańców miejscowości Murowaniec w wieku od 3 do 5 lat. Wychowawca przygotowując program pracy z dziećmi uwzględniał m.in. wiek, potrzeby, oczekiwania uczestników, predyspozycje, a także ich zainteresowania. Realizowano następujące cele: pomoc w nauce, integracja dzieci, rodziców i lokalnej społeczności, wszechstronne wspomaganie rozwoju, zagospodarowanie czasu pozaszkolnego, rozwijanie zainteresowań dzieci, kształtowanie prawidłowych postaw prozdrowotnych, pielęgnowanie tradycji ludowych i związanych ze świętami, wyrabianie i wzmacnianie pozytywnych cech charakteru. Poprzez udział w zajęciach dzieci i młodzież uczyła się współpracy w grupie, logicznego myślenia, poszerzała wiedzę i horyzonty myślowe, utrzymywała czynności dnia codziennego, zdobywała nowe umiejętności i doświadczenia pozwalające na lepsze funkcjonowanie. Dzieci w czasie spotkań „Klubu Malucha” uczestniczyły w zajęciach manualnych, ruchowych, edukacyjnych. Poznawały rówieśników i uczyły się komunikacji między sobą. Zajęcia odbywały się w formie miłej i wesołej zabawy. Program przygotowany był w taki sposób, aby wykorzystać naturalny potencjał dzieci, a także aby zachęcić do poznawania świata w różny sposób, wieloma zmysłami. Dzieci uczyły się poszanowania zasad panujących w grupie i ośrodku, wzmacniały umiejętności dnia codziennego. W 2017 roku ośrodek zorganizował zajęcia, warsztaty, spotkania okolicznościowe związane z obchodami świąt oraz spotkania o charakterze integracyjnym. Dzieci, młodzież, a także ich rodzice, dziadkowie, mieszkańcy sołectwa Murowaniec uczestniczyli w takich wydarzeniach jak: - integracyjne spotkanie z okazji „Dnia Babci i Dziadka” z udziałem członków koła „Murowianki”, - ferie zimowe organizowane pod hasłem „Technicznie rzecz ujmując”, - warsztaty socjoterapeutyczne prowadzone raz w tygodniu, - bal karnawałowy, - warsztaty plastyczne „Iglą malowane”, - integracyjne spotkanie z okazji „Dnia z książką” – spotkanie z autorem książki Januszem Jabłońskim, krzewienie wśród dzieci zamiłowania do czytania, zabawa w wierszami, - integracyjne „Spotkanie Wielkanocne”, - uroczystość z okazji „Dnia Mamy”, - integracyjna uroczystość dla dzieci z okazji „Dnia Dziecka” zorganizowana we współpracy ze sołtysem i Radą Sołecką Murowańca, - zabawa w plenerze „Szukanie skarbów” z zaangażowaniem mieszkańców Murowańca, - nocne biwaki w ośrodku, - integracyjne spotkanie pn. „Gry planszowe dobrym relaksem dla seniorów”, - uroczyste zakończenie roku szkolnego, - półkolonie letnie pod nazwą „Ze sztuką na ty”, - integracyjna wycieczka do gospodarstwa rolnego w Kruszynie Krajeńskim, - warsztaty scrabookingowe - przygotowanie kartek z okazji Dnia Nauczyciela, - warsztaty rękodzieła prowadzone przez wychowawcę, na których wykonano „Wiązanki okolicznościowe”, „Anioły” – udział brali starsi uczestnicy zajęć, członkowie Koła „Murowianki”, - warsztaty biżuterii „Sekretniki” – zorganizowane we współpracy z Gminnym Centrum Kultury w Białych Błotach, - edukacyjny wyjazd do drukarni, - integracyjne spotkanie świąteczne dzieci z „Klubu Malucha” i ich rodziców, wspólne dekorowanie pierników, - integracyjne spotkanie „Mikołajkowe” – zorganizowane dla dzieci i młodzieży sołectwa Murowaniec, we współpracy z Gminnym Centrum Kultury w Białych Błotach, - „Spotkanie Wigilijne” zorganizowane przez dzieci dla seniorów we współpracy z członkami Koła „Murowianki” oraz sołtysem i członkami Rady Sołeckiej Murowańca. Wszyscy uczestnicy zajęć w ośrodku objęci byli darmowym dożywianiem. W ramach zajęć dzieci pod nadzorem wychowawcy przygotowywały smaczne i zdrowe posiłki w formie drugiego śniadania, podwieczorka lub dania obiadowego. Dużym zainteresowaniem cieszyły się integracyjne zajęcia kulinarne do udziału, których zapraszani byli rodzice, dziadkowie oraz członkowie zaprzyjaźnionego Koła „Murowianka”. Dzieci i młodzież mogła bogacić swoją wiedzę kulinarną, a dorośli czerpali radość z możliwości wspólnego spędzenia czasu, podzielenia się doświadczeniem i umiejętnościami kulinarnymi. Ośrodek kontynuował współpracę z Kołem Przyjaciół Murowańca i okolic „Murowianka” oraz sołtysem miejscowości Murowaniec. W ramach podpisanej umowy bezpłatnie użyczano pomieszczenia ośrodka w celu organizowania spotkań członków Klubu oraz zebrań wiejskich. Członkowie Koła, Rady Sołeckiej i sołtys uczestniczyli w spotkaniach i uroczystościach okolicznościowych organizowanych w ośrodku. We współpracy z sołtysem zorganizowano między innymi uroczystość z okazji „Dnia Dziecka”. Innym wspólnym projektem była „wigilia” dla seniorów. Działania Ośrodka Wsparcia i Integracji „Malina”

wspomagane były przez osoby wykonujące prace społecznie użyteczne i w ramach umowy zlecenie. Działania ośrodka wspierane były przez osoby prywatne i firmy - przekazano na wyposażenie i bieżące potrzeby między innymi książki edukacyjne, lektury szkolne, zabawki, materiały plastyczne, gry. **Koszt prowadzenia 3 ośrodków wsparcia i integracji wyniósł 286 758 zł.**

10) **Prowadzenie Centrum Integracji i Rehabilitacji „REVITA”.** Celem „REVITY” jest niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym – szczególnie najuboższym mieszkańcom naszej gminy. „REVITA” stanowi bardzo ważne narzędzie w pracy pracowników socjalnych ośrodka z niepełnosprawnym klientem i jego rodziną. Stanowi również istotne ogniwo w szeroko rozumianym procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Usługi świadczone przez CiIR „REVITA” są nieodpłatne, dlatego też kierowane są w pierwszej kolejności do podopiecznych GOPS. Zakres świadczonych usług przez CiIR „REVITA”: poradnictwo społeczne i zawodowe dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, w tym udzielanie informacji o przysługujących uprawnieniach. Ponadto świadczymy porady i pomoc w wypełnianiu wniosków w zakresie właściwego orzecznictwa i wskazań w odniesieniu do rehabilitacji zawodowej i społecznej; dowóz niepełnosprawnych, podopiecznych GOPS /w szczególności osób samotnych, ubogich i nie posiadających własnego środka transportu/ na konsultacje lekarskie, zabiegi rehabilitacyjne, zabiegi chemioterapii, na posiedzenia komisji Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz przewóz do szpitala np. psychiatrycznego, zakładu opiekuńczo – rehabilitacyjnego, do Powiatowego Urzędu Pracy, domu pomocy społecznej, dowóz części uczestników WTZ na zajęcia itp. /dotyczy to osób mogących podróżować w pozycji siedzącej/; prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego - dysponujemy następującym sprzętem: laski ergonomiczne, laski z regulacją wysokości, kule rehabilitacyjne łokciowe dla dorosłych i dzieci różnego typu, balkoniki rehabilitacyjne, chodziki 4, 3, i 2 kołowe, materace przeciwoślizgowe, w tym zmiennościśnieniowe, materace rehabilitacyjne do ćwiczeń, wózki inwalidzkie, łóżka rehabilitacyjne, dowóz sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego do miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej /z wyłączeniem łóżek rehabilitacyjnych, gdyż nie posiadamy samochodu towarowego/; pomoc w organizowaniu usług opiekuńczo - gospodarczych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej; diagnoza struktury społeczeństwa naszej gminy pod kątem niepełnosprawności i występujących potrzeb. Łącznie z pomocy CiIR „REVITA” skorzystało 68 osób. **Na prowadzenie "REVITY" wydatkowano kwotę 56 108 zł.**

11) **Prowadzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej „DĄB” przy GOPS Białe Błota.** Warsztat Terapii Zajęciowej "Dąb" przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej jest placówką pobytu dziennego, realizującą zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej. Głównym celem Warsztatu Terapii Zajęciowej „Dąb” jest stwarzanie osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności do podjęcia zatrudnienia. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej ukierunkowana była na ogólny rozwój i poprawę sprawności uczestnika, przygotowania go do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku, a przede wszystkim do podjęcia zatrudnienia w warunkach pracy chronionej lub na otwartym rynku pracy. WTZ "Dąb" działa zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr. 123, poz. 776, z późn. zm.), Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz.U. Nr 63, poz. 587), Umową Nr 1/2004 z dnia 27 października 2004 r. w sprawie dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych kosztów utworzenia i funkcjonowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Białych Błotach, Programem Warsztatu Terapii Zajęciowej "Dąb" wdrożonym od 1 stycznia 2017 roku. W okresie sprawozdawczym w zajęciach rehabilitacyjnych warsztatu uczestniczyło 32 uczestników. Umowa zawarta jest na 25 uczestników, jednak ze względu na rotację w roku sprawozdawczym w zajęciach brała udział w/w grupa osób. Na dzień 31 grudnia 2017 r. w zajęciach uczestniczyło 15 kobiet i 10 mężczyzn. Proces rehabilitacji prowadzony był zgodnie z opracowanym dla każdego uczestnika Indywidualnym Programem Rehabilitacji. Każdy program został utworzony i zweryfikowany na podstawie zgromadzonej dokumentacji, wywiadu, obserwacji oraz działań i zachowań w placówce, szczegółowej punktowej oceny. W programie określone zostały poszczególne sfery i kierunki działań dla każdego uczestnika indywidualnie, stosownie do jego predyspozycji, które to wynikają z posiadanej niepełnosprawności. Programy zawierały wskazania i zalecenia zarówno z zakresu rehabilitacji zawodowej jak i społecznej. Każdy z programów został podzielony na dwie części, które były schematami działań w zakresie rehabilitacji społecznej oraz rehabilitacji zawodowej. Celem prowadzonej rehabilitacji było przygotowanie uczestników warsztatu do samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym oraz umożliwiającym podjęcie zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, w warunkach pracy chronionej lub na otwartym rynku pracy. Wszyscy uczestnicy WTZ „DĄB” posiadali orzeczenia wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Jedna osoba, posiadająca orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności, wydane

przez Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności posiadała także oświadczenie o utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, dotyczące wskazań do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Zorganizowano następujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej: Okręgowy Turniej Tenisa Stołowego Osób Niepełnosprawnych, Integracyjne Spotkanie Karnawałowe, zwiedzanie Wystaw w BWA (Marta Normington - Podróż jako stan umysłu Journey as a State of Mind; Karolina Pikosz - Koegzystencja), wyjście do kina na seans filmowy ("Piękna i Bestia", "Twój Vincent"), " Dzień Kolorowej Skarpety "(Przedszkole " Korona " w Murowańcu), kiermasz wielkanocny (Urząd Gminy Białe Błota, Zakład Aktywności Zawodowej, WTZ „Dąb”), śniadanie wielkanocne (UG, ZAZ, ŚDS,WTZ),My też potrafimy - XX IV wystawa rękodzieła artystycznego (Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu), szkolenie dla Uczestników i kadry WTZ w zakresie BHP i PPOŻ, Piknik integracyjny - X jubileuszowe Konfrontacje Twórczości Osób Niepełnosprawnych w Mroczy, wycieczki integracyjne połączone z treningiem ekonomicznym, Targi BEZ BARIER. Praca. Edukacja. Rozwój (Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy), integracyjne warsztaty interdyscyplinarne (Stowarzyszenie Pryzmat Pomocy w Białych Błotach), I Przegląd Twórczości Poetyckiej im. Edwarda Stachury WTZ w Aleksandrowie Kujawskim,VII Festyn Rodzinny „Jak Smakują Łochowice” (Stowarzyszenie Łochowice z Przyszłością) Dożynki Gminne i Powiatowe w Gminie Dąbrowa Chełmińska, Narodowe Czytanie Wesela Stanisława Wyspiańskiego, warsztaty artystyczne „Inspiracje - człowiek i przyroda”(Stowarzyszenie Pryzmat Pomocy), piknik „Kocham Cię Polsko” (WTZ w Solcu Kujawskim), XIV Ogólnopolskie Integracyjne Warsztaty Artystyczne pod hasłem „Tak niewiele potrzeba...” (Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną), Międzynarodowe Forum Ekonomii Społecznej (Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu), III Integracyjny Turniej Tenisa Stołowego, spotkanie z Panią Martą Maraszek psychologiem (i jej psem asystującym Bilą), obchody Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych (w tym Koncert w wykonaniu społeczności WTZ ”Dąb”), My też potrafimy "- świąteczna XXV Wystawa Rękodzieła Artystycznego zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, wyjście do Opery Nova na spektakl „Potępienie Fausta” Hector Berlioz, kiermasz wyrobów i dekoracji na Święta Bożego Narodzenia, spotkanie wigilijne w WTZ Dąb”, organizacja wieczerzy wigilijnej według tradycji i obrzędów Kujaw. Formy terapii zajęciowej uwzględniały przede wszystkim kryterium ilościowe osób biorących udział w zorganizowanych działaniach rehabilitacyjnych: Terapia indywidualna - uczestnik wykonywał zadania specjalnie dla niego przeznaczone i dobrane tak, aby korygowały jego zaburzone sfery w sposób indywidualny. Terapia grupowa - kilkoro uczestników wykonywało różne, bądź te same zadania. Program pracy uczestników WTZ oraz ich przynależność do grup zadaniowych był uzależniony od stopnia indywidualnych kompetencji i możliwości zarówno w sferze edukacyjnej jak i komunikacyjnej, wynikał z rodzaju i stopnia niepełnosprawności każdego uczestnika WTZ. Terapia zbiorowa- uczestnicy wykonywali jednocześnie te same prace, pracując we właściwym dla siebie tempie. Rodzaje terapii zajęciowej zastosowane w procesie rehabilitacji: Ergoterapia - stosowanie terapii poprzez pracę i zajęcia manualne. Realizowana była w pracowniach, których zadaniem było przygotowanie uczestników do rozwijania zaradności życiowej, odpowiadającej ich możliwościom fizycznym i intelektualnym, prowadzącej do aktywnego włączenia się w życie społeczne oraz podjęcia pracy zawodowej. Socjoterapia, psychoterapia i psychoedukacja: zastosowanie terapii zaburzeń zachowania i zaburzeń emocjonalnych w toku spotkań grupowych i towarzyskich. /c/ Arteterapia - zastosowanie terapii poprzez kontakt bierny i czynny ze sztuką i kulturą.d/ Rehabilitacja ruchowa. Zajęcia z zakresu kultury zdrowotnej. Trening ekonomiczny jako instrument motywacyjny. **Terapia w pracowni dnia codziennego.** Zajęcia prowadzone w tej pracowni przygotowywały uczestników do samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu oraz pomogły rozwijać zaradność życiową. Przygotowywały do samodzielności, przyzwyczajały do ciągłego zwracania uwagi na bezpieczeństwo swoje i innych osób. Wyrabiały nawyki posługiwania się przedmiotami i urządzeniami codziennego użytku, dbania o swoje środowisko i higienę osobistą. W ramach tej pracowni były prowadzone: - zajęcia gospodarstwa domowego, których celem było rozwijanie umiejętności praktycznych dotyczących dbania o czystość i porządek wokół siebie poprzez wykonywanie prostych prac podejmowanych w każdym gospodarstwie, takich jak: sprzątanie, pranie, prasowanie, gotowanie, zmywanie oraz zapoznanie się z urządzeniami przydatnymi w codziennym życiu: odkurzacz, żelazko, pralka, zmywarka, lodówka, mikser, kuchenka mikrofalowa a także poznawanie zasad bezpieczeństwa przy ich użytkowaniu; - zajęcia kulinarne – miały na celu zwiększyć samodzielność uczestników w przygotowywaniu posiłków. Zajęcia polegały na przygotowaniu różnego rodzaju potraw oraz pieczeniu ciasta, z zachowaniem podstawowych zasad higieny żywienia. Różnorodność potraw była dostosowana do sezonu obfitującego w określone warzywa i owoce oraz do okresów związanych z polską tradycją i kulturą, np. przygotowaniu potraw na święta wielkanocne i bożonarodzeniowe; - zajęcia samoobsługi w życiu codziennym – wyrabiały podstawowe nawyki dbania o higienę osobistą oraz wytwarzały nawyki prozdrowotne np. modelowanie wizyty u lekarza, zasad zachowania się w sytuacji choroby.Wartości terapeutyczne podejmowanych działań

rehabilitacyjnych- ćwiczenia w zakresie samoobsługi i higieny osobistej; - trening w zakresie samodzielności w życiu codziennym, umiejętności odpowiedniego zachowania się, zasady savoir-vivre; - trening w zakresie wyglądu zewnętrznego; - ćwiczenia w dbaniu o czystość środowiska mieszkalnego. **Terapia w pracowni multimedialnej i technik graficznych.** Zajęcia prowadzone w tej pracowni miały na celu rozwijanie takich cech jak: cierpliwość, wytrwałość, dokładność. Wyrabianie nawyku dbania o bezpieczeństwo, zachowania czystości na stanowisku pracy oraz odpowiedzialności za przyjęte do realizacji zadanie. W ramach tej pracowni prowadzone były następujące zajęcia:- zajęcia informatyczne – służyły zdobywaniu wszelkich umiejętności związanych z obsługą komputera w życiu codziennym: edycji tekstu, posługiwania się internetem, rozmów za pomocą programu komunikacyjnego, np. Skype, drukowania i przetwarzania dokumentów, pracy w edytorze tekstu Word oraz prac z programem PowerPoint w celu tworzenia prezentacji multimedialnych na wybrany temat. Prowadzona była nauka zapisywania i odczytywania danych na komputerze, zakładania kont mailowych, prowadzenia korespondencji za pomocą internetu. Prowadzony był trening zdobywania potrzebnych informacji za pomocą wyszukiwarek internetowych. W ramach pracowni multimedialnej i technik graficznych prowadzone były następujące zajęcia: - zajęcia graficzne – wszelkie czynności wykonywane na zajęciach były związane z tworzeniem obrazów graficznych w formie kartek i pocztówek okolicznościowych, tworzeniem grafiki komputerowej do celów projektowych, skanowaniem zdjęć, drukowaniem, kopiowaniem, segregowaniem, przecinaniem, przycinaniem, oprawianiem, składaniem i zszywaniem, sklejanem wcześniej przygotowanego materiału. Zadania miały na celu przekierowanie procesów myślowych w proces twórczy, pobudzający rozwój wyobraźni. Nauka podstawowych czynności związanych z uruchamianiem i obsługą urządzeń poligraficznych i biurowych (maszyny kopiującej, gilotyny, zgrzewarki oraz innych maszyn i narzędzi pomocniczych).Wartości terapeutyczne wykonywanych zadań: ćwiczenia koncentracji i pamięci, podnoszenie sprawności ruchowej i manualnej, ćwiczenia w zakresie dokładności pracy oraz przestrzegania dyscypliny pracy, ćwiczenia w zakresie samodzielnego planowania, kontrolowania i wykonywania zadań, trening umiejętności pracy w zespole, praktyka zawodowa służąca próbie wejścia na rynek pracy. **Terapia w pracowni rękodziela i sztuk plastycznych.** Zajęcia prowadzone w tej pracowni miały na celu podtrzymywanie lub wykształcenie umiejętności posługiwania się różnymi narzędziami i materiałami oraz wykorzystania ich w taki sposób, aby stanowiły bodziec do wyrażania twórczej ekspresji. Miały na celu uczenie uczestników nowych technik i wskazywania na możliwość ich łączenia, zwrócenia uwagi na estetykę, na konieczność dbania o środowisko. Rehabilitacja polegała na nauce umiejętności rzemieślniczo - artystycznych: szycie, malowanie, tkanie, szydełkowanie, wycinanie, filcowanie, wykonywanie ozdób na odzieży, tworzenie biżuterii, bibelotów, maskotek, toreb, nakryć głowy. Zdobywanie umiejętności odpowiedniego doboru materiałów (dla danej czynności) i odpowiedniego ich wykorzystania. Dbanie o porządek w miejscu pracy i przestrzeganie zasad bezpieczeństwa. Zajęcia krawieckie – miały na celu rozwijanie umiejętności manualnych, ćwiczenie dokładności poprzez wykonywanie form wykroju, krojenie materiału, wycinanie elementów, naukę obsługi maszyn szyjących. Uczestnicy poznali podstawowe techniki czynności krawieckich, w tym: nawlekania nitki na igłę, robienia pętelki, rozpoczynania i zakańczania szycia ręcznego, łączenie dwóch tkanin ścięciem za igłą i na okrętkę, wykonywania prostych ściegów ozdobnych: sznureczek, łańcuszek, krzyżakowy, pętelkowy, dziergany, przyszywanie guzików z dwiema i czterema dziurkami oraz guzików na tzw. „nóżce”, haftek, zatrzasków, ręczne dzierganie dziurek, posługiwanie się taśmą krawiecką. Zajęcia dekoratorskie – służyły zapoznawaniu się z różnorodnymi technikami plastycznymi, które wykorzystywane były następnie w celach dekoratorsko – zdobniczych. Preferowanymi technikami były: decoupage, wyplatanie z papierowej i naturalnej wikliny, praca z suszem przyrodniczym, aplikacje, collage. Zajęcia miały na celu usprawnienie umiejętności manualnych oraz treningu dokładności i precyzji wykonywanej pracy. Zajęcia artystyczne – miały na celu rehabilitację zawodową poprzez rozwijanie sprawności manualnej, zapoznawanie uczestników z podstawowymi technikami plastycznymi: malarstwo, rysunek i rzeźba, poznawaniem świata barw, przestrzeni, faktury, linii, plamy, kompozycji oraz rozwijania własnej kreatywności przy wykorzystaniu różnorodnych materiałów. Celem zajęć było pobudzanie wyobraźni i fantazji twórczej, kształtowanie potrzeb estetycznych, a także dokładności, cierpliwości i wrażliwości. Wartości terapeutyczne: - trening usprawniania umiejętności manualnych - zdobywanie umiejętności wykonywania szycia ręcznego i maszynowego - zdobycie umiejętności posługiwania się narzędziami krawieckimi - rozwijanie zainteresowań i uzdolnień plastycznych oraz uwrażliwianie na piękno - zapoznawanie się z narzędziami i materiałami do działań plastycznych - usprawnienie koordynacji wzrokowo - ruchowej - trening staranności i koncentracji. **Terapia w pracowni edukacji technicznej.** W tej pracowni uczestnicy rozwijali zdolności manualne, orientację przestrzenną oraz koordynację wzrokowo – ruchową podczas wykonywania prostych czynności związanych z obróbką różnorodnych materiałów. Ważne było podnoszenie poziomu zaradności i samodzielności życiowej, osiąganych dzięki przyswajaniu umiejętności, które mogą być przydatne w codziennym życiu, a mianowicie: znajomość posługiwania się narzędziami, elektronarzędziami,

umiejętność wykonywania określonych, nieskomplikowanych czynności np. wbijanie gwoździ, wiercenie otworów w ścianie we właściwym miejscu, czy naprawa i renowacja mebli, wyrobów z drewna, jak również malowanie, lakierowanie, nauka właściwego wymiarowania i nanoszenia wymiarów na obrabiany element. Uczestnicy zdobywali umiejętności wykonywania prac porządkowych oraz zagospodarowania terenu zieleni znajdującego się przy WTZ. Podczas wykonywanych prac uczestnicy zwracali uwagę na bezpieczeństwo oraz zapoznawali się z prawidłowym użytkowaniem narzędzi i maszyn, wskazując ewentualne zagrożenia. Rozwijali zdolności manualne podczas wykonywania prostych czynności związanych z obróbką drewna. Zdobywali umiejętność prawidłowej organizacji stanowiska pracy. Zajęcia stolarskie – służyły nabywaniu umiejętności rozróżniania drewna, posługiwania się podstawowymi narzędziami stolarskimi niezbędnymi do obróbki i wykonania z drewna różnorodnych elementów dekoracyjnych i przedmiotów użytkowych: tac, pudełek, ramek oraz elementów dekoracyjnych dla potrzeb pozostałych pracowni. Zajęcia gospodarcze – posłużyły rozwijaniu zespołu umiejętności przy wykonywaniu drobnych napraw sprzętu domowego oraz renowacji drewnianych mebli, przy prowadzeniu prac porządkowych i prac ogrodniczych w środowisku WTZ. Stworzyły możliwość do wykonywania prac ogrodniczych, uczyły posługiwania się narzędziami i sprzętami ogrodniczymi. Poprzez wszelkiego rodzaju prace ogrodnicze uczestnicy zdobywali wiedzę niezbędną w pielęgnacji roślin, dostosowanej do zmieniających się pór roku i warunków atmosferycznych. Wykonując wspólnie zaplanowane zadania, uczestnicy rozwijali swoje umiejętność efektywnej współpracy w grupie. Wartości terapeutyczne: - praktyka zawodowa służąca próbie wejścia na rynek pracy - ćwiczenia wytrzymałości i odpowiedzialności za powierzonego zadania i jego ukończenie - rozwijanie motywacji i tempa prac - dbałość o narzędzia pracy - edukacja ekologiczna. **Terapia w pracowni umiejętności osobistych.** Celem działania tej pracowni była nauka samoobsługi w życiu codziennym, przygotowanie do samodzielnego życia na miarę indywidualnych możliwości każdego z uczestników poprzez naukę i doskonalenie kompetencji społecznych, osobistych, komunikacji, rozumienie świata, siebie i innych ludzi. Działania terapeutyczne podejmowane w pracowni uwzględniały potrzeby i indywidualne zdolności każdego z uczestników w taki sposób, aby potrafił on wywiązać się z powierzonych mu czynności lub zadań. Uczestnicy zdobywali wiedzę m.in. na temat tego jak zachować się w miejscach publicznych, jak załatwić sprawę w urzędach, jak wysłać list, jak korzystać z planu miasta, czy komunikacji publicznej, a także jak korzystać z miejsc publicznych i dóbr kultury. Treningiem realizowanym w ramach tej pracowni było przygotowanie uczestników do jak najbardziej samodzielnego, świadomego i aktywnego życia w makro i mikro społeczeństwie, jak również pomoc w zdobywaniu umiejętności i ukształtowaniu postaw, które są niezbędne do życia autonomicznego i przejawiania zachowań prospołecznych. Wśród licznych zadań spoczywających na pracowni umiejętności społecznych znajdowały się następujące wartości terapeutyczne: - nauka poprawnych wypowiedzi z uwzględnieniem zasad umiejętnego czytania i pisanie, - kształtowanie umiejętności z zakresu komunikacji interpersonalnej, - przygotowanie do pełnienia ról społecznych, - kształtowanie empatii, - doskonalenie realizacji w stawianych sobie obowiązkach. Socjoterapia, psychoterapia i psychoedukacja były prowadzone w celu rozpoznania indywidualnych zasobów i potrzeb uczestników. Służyły rozwijaniu kompetencji potrzebnych do efektywnego pełnienia ról społecznych oraz modelowania akceptowalnych społecznie zachowań. Były pomocne w wspieraniu w kryzysach emocjonalnych oraz w nauce rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji. Miały na celu stymulowanie procesów poznawczych, takich jak: pamięć, myślenie, uwaga, orientacja w czasie, miejscu i przestrzeni. Posłużyły w profilaktyce z zakresu zdrowia psychicznego, fizycznego i emocjonalnego. Przygotowywały do podjęcia pracy poprzez motywowanie, rozwijanie zdolności i zainteresowań. Kształtowały wzorce odpowiednich zachowań potrzebnych w różnych sytuacjach życiowych. Realizowane były także poprzez uczestnictwo w imprezach kulturalnych: koncertach, przedstawieniach, seansach filmowych, wystawach, warsztatach artystycznych, wycieczkach oraz poprzez udział w zajęciach teatralnych. Prowadzenie rozmów z innymi uczestnikami WTZ (trening prowadzenia dialogu). Naukę właściwych zachowań w miejscach publicznych: sklepy, urzędy, dworce, komunikacja miejska i dalekobieżna oraz zdobywanie podstawowych umiejętności w tychże miejscach: załatwianie spraw w urzędzie, robienie zakupów, rezerwowanie biletów, kasowanie biletów, podróż pociągiem. Metody i techniki wykorzystywane w socjoterapii, psychoterapii i psychoedukacji. Metody i techniki socjoterapii: /a/ zabawoterapia i ludoterapia – zabawy manipulacyjne, zabawy tematyczne, zabawy konstrukcyjne, zabawy i gry dydaktyczne /b/ terapia ruchem – gry i zabawy ruchowe połączone z elementami rytmiki i tańca. Nauka czynności życia codziennego – trening samoobsługi, trening kulinarny, estetyczne przygotowanie i spożywanie posiłków, robienie zakupów, nauka operowania pieniędzmi /c/ trening umiejętności społecznych – nawiązywanie relacji, prowadzenie rozmów i podtrzymywanie kontaktów, aktywne słuchanie, asertywność, rozwiązywanie konfliktów /d/ rekreacja – silwoterapia czyli oddziaływanie pięknem przyrody – terapia poprzez spacer po lesie, zabawy taneczne, zabawy i gry zespołowe. Zwiedzanie – obserwowanie czynności wykonywanych przez inne osoby np. występow artystycznych, zawodów sportowych bądź rezultatów ich pracy np. wystaw. Metody i techniki

psychoterapii i psychoedukacji:a/ psychoedukacja - pogadanki, drama, wyjścia poza warsztat - indywidualna lub grupowa, mająca na celu dostarczanie modeli zachowań i tworzenie sytuacji sprzyjających wykorzystaniu nabytej wiedzy/b/ trening funkcji poznawczych - gry planszowe, wyjścia poza warsztat, zabawy ruchowe, materiały dydaktyczne i terapeutyczne/c/ interwencja kryzysowa i terapia wspierająca - wsparcie emocjonalne, analiza sytuacji kryzysowej, wypracowanie rozwiązań i sposobów radzenia sobie w chwili kryzysu emocjonalnego/d/ warsztaty i treningi interpersonalne - scenki sytuacyjne, wykłady, szkolenia/e/ współpraca z terapeutami, instruktorami oraz rodzicami – cotygodniowe zebrania społeczności WTZ odbywające się w każdy piątek, pogadanki na różnorodne tematy, warsztaty w celu stworzenia wyczerpującego, indywidualnego i wieloaspektowego programu terapii oraz jego ewaluacja.Wartości terapeutyczneIntegracja i rozwijanie kompetencji samopomocowych, kompetencji społecznych, samodzielności i motywacji do pracy. Odnalezienie i wspieranie zasobów i mocnych stron uczestników, co pozwalało na określenie ich predyspozycji zawodowych. Rozwijanie sfery emocjonalnej i osobowościowej oraz zapobieganie dysharmonii rozwojowych. Arteterapia realizowana była poprzez zajęcia artystyczne, których celem było rozbudzanie różnorodnych potrzeb wyrażania swobodnej ekspresji poprzez choreoterapię, muzykoterapię, biblioterapię i sztukę użytkową. Metody i techniki zastosowane w arteterapii:a/ muzykoterapia – muzykoterapia bierna – muzyka aktywizująca, relaksacyjna, trening relaksacyjny. Muzykoterapia czynna – muzykowanie uczestników z wykorzystaniem instrumentów Orffa, z akompaniamentem akordeonu, nauka śpiewania nowych piosenek, indywidualne nauki gry na instrumencie klawiszowym, uczestnictwo w koncertach w operze. Muzykoterapia była ważną formą rehabilitacji, która umożliwia naukę relaksacji, odreagowywanie napięć i emocji, integracji grupy we wspólnym muzykowaniu i zabawach rytmicznych. Muzyka stymuluje zaburzone funkcje i uwrażliwia na wartości artystyczne. W ramach muzykoterapii uczestnicy WTZ przygotowali koncert, który zaprezentowany został w dniu 1 grudnia z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych.b/ malarstwo – malowanie farbami plakatowymi, akwarelami, farbami akrylowymi, zwiedzanie wystaw malarstwa.c/ rzeźba z masy papierowej oraz papieroplastyka (origami).d/ teatroterapia – psychodrama, drama, pantomima, które rozwijają wachlarz przeżywanych emocji, empatię, wyzwalają poczucie własnej wartości. Oglądanie spektakli operowych, uczestnictwo w przygotowaniu scenek do tekstów Jana Brzechwy.e/ filmoterapia – wyjścia do kina na seanse filmowe, nagrywanie i odtwarzanie filmów z wydarzeń mających miejsce w WTZ.f/ choreoterapia – taniec podczas zabaw karnawałowych, ćwiczenia muzyczno-ruchowe, improwizacje ruchowe przy muzyce.Wartości terapeutyczne:Podtrzymywanie umiejętności posługiwania się różnymi materiałami i narzędziami w celu takiego ich wykorzystania, aby stanowiły bodziec do wyrażania swobodnej ekspresji. Wyrażanie swobodnej ekspresji poprzez zajęcia rytmiczne i ruchowe.11.5.2.4. Zajęcia z zakresu rehabilitacji ruchowej. W pracy z uczestnikami wykorzystywano kinezyterapię oraz masaż specjalny i klasyczny. Ćwiczenia z zakresu gimnastyki korekcyjnej miały na celu niwelowanie schorzeń układu kostno-stawowego i mięśniowego, kształtowanie nawyku prawidłowej sylwetki oraz aktywizację fizyczną i psychiczną uczestników. Uczestnicy WTZ brali aktywny udział w turniejach tenisa stołowego oraz zajęciach ruchowych na świeżym powietrzu.11.5.2.5. Zajęcia z zakresu kultury zdrowotnej.a/ pogadanki grupowe na temat utrzymania właściwej higieny osobistej oraz otoczenia prowadzone w pracowni umiejętności osobistych,b/ pogadanki edukacyjne w kilkuosobowych grupach uczestniczek na temat utrzymania właściwej higieny intymnej.c/ prowadzenie regularnych kontroli stanu sanitarno – higienicznego uczestników,d/ raz na kwartał, w ramach prowadzonej profilaktyki zdrowotnej dokonywano badań antropometrycznych (ocena stanu zdrowia uczestnika). Prowadzono karty obserwacji. Pielęgniarka odnotowywała rezultaty podjętych działań w karcie uczestnika. Prowadzono na bieżąco i sukcesywnie, w ramach potrzeb uzupełniano apteczkę pierwszej pomocy przedlekarskiej.Trening ekonomiczny jako instrument motywacyjny. Uczestnicy w 2017 roku otrzymywali w ramach treningu ekonomicznego środki finansowe, wypłacane zgodnie z obowiązującym w WTZ Regulaminem Organizacyjnym oraz ZASADAMI TRENINGU EKONOMICZNEGO, stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 26/2016 Kierownika GOPS w Białych Błotach z dnia 31.08.2016 r. Trening ekonomiczny obejmował wszystkie metody terapii zmierzające do wyposażenia uczestnika w umiejętności gospodarowania pieniędzmi, poprzez poznawanie ich wartości.Trening ekonomiczny był dostosowany do indywidualnego programu rehabilitacji każdego uczestnika i miał za zadanie rozwijanie umiejętności wydatkowania pieniędzy w czynności życia codziennego w zakresie:- naukę podstawowych pojęć ekonomicznych takich jak: pieniądź, wartość pieniądza, nominały, kontrahent, usługa, towar. - kształtowania i podtrzymywania orientacji wartości pieniądza, towaru lub usługi- umiejętności planowania wydatków zgodnie ze swoimi indywidualnymi potrzebami- naukę gospodarowania pieniędzmi, orientacji w cenach towarów i usług - planowania potrzebnych zakupów przy wyborze odpowiedniego kontrahenta - planowania oszczędności. 11.5.3. Metody pracy: /a/ słowne /b/ praktyczne /c/ oglądowe /d/ waloryzacyjne /e/ objaśniająco-poglądowe /f/ programowane /g/ weryfikujące /h/ rekonstruujące /i/ inne w miarę potrzeb – samodzielne pozyskiwanie wiedzy. **Współpraca z rodzicami i opiekunami prawnymi.** Istotną rolę w przebiegu rehabilitacji uczestników odgrywa współpraca

z ich rodzicami i opiekunami prawnymi. Bardzo ważnym zadaniem rodziców lub opiekunów jest utrzymanie i utrwalanie efektów terapii prowadzonej w warsztacie. Aby to było możliwe rodzice lub opiekunowie muszą posiadać odpowiednią wiedzę i umiejętności, które pozwolą im skutecznie radzić sobie z problemami ich niepełnosprawnych podopiecznych. Warsztat umożliwiał rodzicom lub opiekunom zdobycie takiej wiedzy poprzez organizowanie spotkań pedagogizujących, w których udział brał psycholog, rehabilitant i instruktorzy terapeuci. W 2017 roku odbyły się także spotkania rady programowej warsztatu z rodzicami lub opiekunami w obecności i za zgodą uczestnika. Spotkania miały charakter indywidualny i dotyczyły analizy i omówienia dokumentacji terapeutycznej za cały okres korzystania z uczestnika z rehabilitacji zawodowej i społecznej w warsztacie. Z każdego spotkania został sporządzony protokół. W większości przypadków rodzice i opiekunowie deklarowali, że dotychczas nie byli informowani o osiąganych postępach swoich dzieci lub podopiecznych w rehabilitacji zawodowej i społecznej lub ich braku. Na ogół rodzice lub opiekunowie prawni nie byli dotychczas zapoznawani z przepisami dotyczącymi funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej i zadaniami jakie nałożył na nie ustawodawca. Pomoc dla rodziców lub opiekunów prawnych uczestników obejmowała następujące działania: /a/ pomoc w rozwiązaniu spraw dotyczących zdrowia uczestników warsztatu, co miało m.in. na celu zmniejszenie skutków ich niepełnosprawności; /b/ pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów życiowych i załatwianiu spraw urzędowych; /c/ udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy finansowej ze środków PFRON w ramach programów celowych i związana z tym pomoc w załatwianiu formalności; /d/ udzielanie informacji o przysługujących prawach. W 2017 r. kontynuowana była współpraca z pracownikami socjalnymi z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w Białych Błotach i Sicienku. Współdziałanie to miało charakter typowej pracy socjalnej tj. pomocy uczestnikom i ich rodzicom lub opiekunom prawnym w załatwianiu spraw urzędowych, osobistych, w dotarciu do środowiska lokalnego, do osób potrzebujących wsparcia w różnych aspektach. Udział we wspólnych spotkaniach integracyjnych i środowiskowych, wycieczkach. Współpraca ta stanowiła bardzo ważny element pracy, gdyż umożliwiała obserwację uczestników WTZ nie tylko w środowisku warsztatu, ale podczas prowadzonych wizyt, wywiadów, w konkretnych sytuacjach życiowych, co pozwalało dokonać głębszej oceny funkcjonowania uczestnika. **Finansowanie WTZ** : Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie na działalność warsztatu przekazało środki PFRON w wysokości 399 833 zł. Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy przekazało dofinansowanie w wysokości 10% kosztów działalności Warsztatu w roku 2017, co stanowiło kwotę 44 433 zł. Dzięki inicjatywie pracowników i uczestników warsztatu w ramach programu zajęć wypracowano dodatkowe środki finansowe - stan dochodów ze sprzedaży wyrobów i usług na dzień 31.12.2017 r. wynosił 7 944 zł.

- 12) **Zapobieganie eksmisjom.** Wzorem lat ubiegłych realizowano pomoc przyznawaną w formie zasiłków celowych osobom i rodzinom mającym trudności w dokonywaniu opłat mieszkaniowych, które w szczególności przekazywane były na konta administratorów lokali mieszkalnych i dostawców mediów. Celem podjętych działań było zapobieganie powstawaniu zaległości w opłatach związanych z użytkowaniem lokali mieszkalnych, a w konsekwencji przeciwdziałanie eksmisjom i bezdomności. Pomoc w tej formie otrzymały 73 rodziny.
- 13) **Pomoc z tytułu zdarzenia losowego.** W roku ubiegłym 5 rodzinom udzielono pomocy w formie zasiłku celowego, w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego. Wszystkie zgłoszone przypadki dotyczyły szkód w budynkach mieszkalnych, które - jak twierdzili właściciele budynków - spowodowane zostały przez nawałnicę w nocy z 11 na 12 sierpnia ubiegłego roku. Przyznanie pomocy poprzedziły ekspertyzy przeprowadzone przez inspektora nadzoru budowlanego w środowiskach, których gospodarstwa domowe ucierpiały w wyniku nasilonej wichury. Oględziny i przeprowadzona ocena stanu technicznego budynków, które zostały zniszczone a ich właściciele wystąpili z wnioskami o przyznanie pomocy finansowej na usunięcie szkód pozwoliły wykluczyć z grupy 10 wnioskodawców 5 środowisk, w których gospodarstwach domowych zniszczenia nie były bezpośrednim następstwem nawałnicy lub nie wystąpiły w budynkach zamieszkałych w dniu nawałnicy. Zadanie realizowano we współpracy z Urzędem Gminy Białe Błota. **Poszkodowanym rodzinom przyznano pomoc w wysokości 64 000 zł.**
- 14) **Pomoc na przeprowadzenie remontów.** Zadanie realizowano mając na uwadze zobowiązanie jednostek pomocy społecznej do wspierania osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Starano się, w najbardziej niepokojących przypadkach, naruszających możliwość dalszego bezpiecznego funkcjonowania, zagrażających życiu lub utrudniających codzienne funkcjonowanie, przyznawać pomoc na usunięcie występujących usterek, poprawę stanu technicznego zamieszkiwanych pomieszczeń, zakup niezbędnego wyposażenia, czy wykonania drobnych napraw. Pomoc przyznana została 4 środowiskom, których trudna

sytuacja materialna uniemożliwiła przeprowadzenie niezbędnych działań naprawczych w ramach własnych środków finansowych. **Na ten cel wydatkowano kwotę 2 400 zł.**

- 15) **Organizacja „Loterii fantowej”.** W sierpniu ubiegłego roku pracownicy ośrodka po raz kolejny włączyli się czynnie do urozmaicenia Świąt Gminy Białe Błota i przygotowali dla mieszkańców loterię fantową. Dochód z loterii przeznaczono, podobnie jak w poprzednich latach, na dokonanie zakupu paczek świątecznych dla mieszkańców naszej gminy. Wspólna zabawa i towarzyszący najmłodszym uczestnikom loterii dreszczyk emocji zaowocowały zebraniem ze sprzedaży losów i uzyskanych darowizn kwoty **3 000 zł.**
- 16) **Wigilia oraz paczki świąteczne dla osób starszych, samotnych i niepełnosparwnych z terenu gminy.** Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w roku ubiegłym po raz kolejny przygotował paczki świąteczne z myślą o osobach o najniższych dochodach. Ze względu na docierające do pracowników GOPS sygnały o pozytywnej ocenie tej formy wsparcia, zadowolenie i radość obdarowanych, postanowiono ponownie przygotować świąteczne paczki żywnościowe. Dla grupy **50 osób** zakupione zostały takie artykuły żywnościowe, aby każda osoba z przekazanych artykułów mogła przygotować skromną wigilię we własnym domu. **Na ten cel wydatkowano kwotę 2 985 zł. Wartość 1 paczki wyniosła ok. 52 zł.**
- 17) **Realizacja usług opiekuńczych.** Usługami opiekuńczymi objęte zostały osoby samotne, niezdolne do samodzielnego funkcjonowania ze względu na wiek lub stan zdrowia. Usługi świadczone były przez opiekunki w domu klienta, na podstawie pisemnej decyzji administracyjnej, poprzedzonej złożeniem kompletnego wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego. Usługi opiekuńcze obejmowały pomoc w zaspokajaniu podstawowych, codziennych potrzeb życiowych (np. robienie zakupów, gotowanie, pranie, sprzątanie mieszkania, umawianie wizyt lekarskich, realizacja recept, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, palenie w piecu, podawanie lekarstw, zapewnienie kontaktów z otoczeniem). oraz opiece higienicznej (np. zmiana bielizny pościelowej i osobistej, pomoc w utrzymaniu higieny osobistej). Pomocą w tej formie objęto 27 środowisk. **Łączny wydatek na tę formę pomocy stanowi kwota 77 288 zł.**
- 18) **Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.** Na podstawie postanowień Rozporządzenia Ministra Polityki Socjalnej z dnia 22 września 2005 r. z późniejszymi zmianami tutejszy ośrodek pomocy społecznej świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze w ramach zadań zleconych gminie. Usługi tego typu obejmują osoby, które wymagają specjalistycznej pomocy dostosowanej do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. W ramach realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych prowadzona była terapia behawioralna, w szczególności w środowiskach z występującym autyzmem, indywidualne zajęcia o charakterze rehabilitacyjnym, terapia logopedyczna, sensoryczna i pedagogiczna, rehabilitacja ruchowa, zajęcia uspołeczniające i poszerzające umiejętności społeczne (np. zajęcia na basenie, spacer, wyjście do sklepu, podróże środkami komunikacji miejskiej). Podejmowano współpracę z rodzinami osób, które objęto tą formą wsparcia w zakresie kształtowania odpowiednich postaw wobec osoby niepełnosprawnej, rozwijania na co dzień występujących dysfunkcji poprzez włączanie członków najbliższej rodziny do procesu terapii w celu przedłużenia jej ciągłości. Usługami specjalistycznymi objęto 15 osób. **Specjalistyczne usługi opiekuńcze finansowane były z dotacji celowej przyznanej przez Wojewodę Kujawsko - Pomorskiego: wydatek 116 353 zł.**
- 19) **Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.** Głównymi aktami prawnymi regulującymi kwestie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, określającymi zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390 j. t.) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245). Obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zgodnie z art. 9 a pkt 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W 2017 roku odbyło się 5 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. Przewodnicząca Zespołu powołała 46 grup roboczych. W ciągu roku odbyło się 182 posiedzeń grup roboczych. Prowadzono 57 procedur „Niebieskie Karty”, w tym 46 wszczęto w 2017 roku. W ramach procedury „Niebieskie Karty” pomocą zostało objętych 196 osób. W roku 2017 zakończono 43 procedury „Niebieskie Karty”, w tym 36 w wyniku ustania przemocy w rodzinie i 7 w wyniku braku zasadności podejmowania działań. Wszczęcie procedury następowało na wniosek policji, oświaty, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W roku 2017 jedna rodzina została umieszczona w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Prowadzono poradnictwo w zakresie przemocy w rodzinie: psychologiczne (29 osób), terapeutyczne (41 osób), medyczne (26 osób), prawne (17 osób), socjalne i rodzinne (196 osób). W ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego wystosowano 20 wniosków do Gminnej Komisji

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie czynności zobowiązujących do poddania się leczeniu odwykowemu. W ramach procedury „Niebieskie Karty” skierowano 10 osób do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie. W/w program ukończyło 6 osób. Zespół Interdyscyplinarny złożył 5 zawiadomień do organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 kk. Podczas prowadzonej procedury 17 osób pokrzywdzonych złożyło zawiadomienie z art. 207 § 1 kk. W roku 2017 Zespół wystosował 9 zawiadomień do Sądu Rodzinnego o sytuacji małoletnich dzieci. W ramach procedury „Niebieskie Karty” zastosowano izolację sprawcy przemocy w rodzinie, w tym : Sąd Wydział Cywilny art.11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (3 osoby), przez Prokuraturę (13 osób). Prokuratura wobec 15 osób zastosowała środek zapobiegawczy w postaci zakaz zbliżania / kontaktowania się z pokrzywdzonymi. Wobec 3 osób Sąd - Wydział Karny zastosował zakaz zbliżania sprawcy od osoby doznającej przemocy. W roku 2017 sześć osób zostało skazanych prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z użyciem przemocy w rodzinie. Wobec 1 osoby Sąd zastosował karę bezwzględnego więzienia za przestępstwo z użyciem przemocy w rodzinie. Nie wystąpiły przypadki odebrania dziecka z rodziny i umieszczenia w pieczy zastępczej w trybie art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (działanie interwencyjne w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie). W roku ubiegłym zwiększyła się liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. Ilość posiedzeń grup roboczych była większa w 2017 roku (182), niż w roku 2016 (162). Jak każdego roku czynnikiem determinującym zachowania przemocowe w Gminie Białe Błota był alkohol rok 2017 (34 przypadki), roku 2016 (32 przypadki). W liczbie wypełnianych formularzy „Niebieskie Karty ”przodują policjanci oraz pracownicy pomocy społecznej. Odnotowano wzrost liczby zgłoszeń przekazywanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W roku 2017 do składu Zespołu Interdyscyplinarnego dołączyli nowi członkowie tj. lekarz psychiatra, pedagog szkolny, Kierownik Centrum Obsługi Edukacji i Sportu w Białych Błotach, pielęgniarka środowiskowa. Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego i Zastępca towarzyszą osobom doświadczającym przemocy w sądach, celem udzielenia wsparcia w trudnej sytuacji w jakiej znajdują się w/w osoby. W ramach procedury „Niebieskie Karty” osoby doznające przemocy w Gminie Białe Błota mają prawo do uzyskania bezpłatnej pomocy w ramach interwencji kryzysowej, wsparcia, poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, zawodowego i rodzinnego, badania lekarskiego w celu ustalenia uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania stosownego zaświadczenia lekarskiego, bezpiecznego schronienia, ochrony przed dalszym krzywdzeniem poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakazu kontaktowania się i zbliżania, a także pomocy w uzyskaniu mieszkania socjalnego. **Na realizację zadania poniesiono wydatek w wysokości 20 732 zł.**

20) Realizacja zadań wynikających z wprowadzenia w życie nowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rodzina dla większości ludzi jest wartością o najwyższej randze. Jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym ogromną rolę odgrywają wzajemne relacje panujące pomiędzy jej członkami. Rodzina ma być przystanią, w której wszyscy członkowie czuć się będą bezpiecznie, obdarzać się będą szacunkiem, wspierać i dbać o zaspokajanie wzajemnych potrzeb. Nic i nikt nie jest w stanie zastąpić dziecku prawidłowo funkcjonującej rodziny, to znaczy takiej, która da mu możliwość poczucia więzi, wyposaży w system wartości, tradycje i poglądy, a także ukierunkuje jego aktywność. Zdarza się jednak, że nie zawsze rodzina jest tak idealna i postrzegana przez dzieci w taki sposób. W dzisiejszych trudnych czasach rodzina boryka się często z różnymi problemami. Mają w niej miejsce głębokie konflikty i sytuacje kryzysowe wywołane różnymi przyczynami, jak np. ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, przemoc w rodzinie, zaniedbywanie, wielodzietność lub samotne wychowywanie dziecka. Atmosfera domu naładowana bywa złymi emocjami, kłótniami, bólem, troską o byt, poczuciem wstydu. Funkcjonowanie dzieci w takiej "chorej" rodzinie nie pozostaje obojętne i odbija się często negatywnie na ich osobowości, postrzeganiu świata, stosunku do najbliższych, do rówieśników i innych ludzi. Upadają autorytety, wzorce, wartości. W takich złożonych sytuacjach zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub podjęcia interwencji. Rodzinę trzeba wspierać w jej codziennym funkcjonowaniu, wytyczać pozytywne cele, wskazywać dobre przykłady, edukować, a to wszystko po to, by chronić dzieci. Chronić przed koniecznością zastosowania ostatecznego środka, który zapewni dziecku normalną codzienność, bezpieczeństwo, godność tj. umieszczenie w placówce opiekuńczo - wychowawczej, czy innych formach pieczy zastępczej. Z kolei, w przypadku dzieci przebywających w pieczy, z członkami ich rodziny podejmowana jest praca, codzienna, mozolna, na rzecz możliwie szybkiego powrotu dzieci do domu. To trudne i odpowiedzialne zadanie realizowane jest przez asystentów rodziny. W 2017 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Białych Błotach pracowało 2 asystentów rodziny. Asystenci rodziny pracowali z 30 rodzinami. Aż 137 osób w rodzinach było objętych wsparciem, w tym 82 nieletnich. 16 dzieci zagrożonych jest umieszczeniem poza rodziną biologiczną. Udział Gminy Białe Błota w partycypacji kosztów w związku z umieszczeniem dzieci poza rodziną biologiczną

wyniósł w 2017 r. 75.273,17 zł. W pieczy umieszczonych było 12 dzieci z terenu naszej gminy, w tym 8 dzieci w pieczy rodzinnej i 4 dzieci w pieczy instytucjonalnej. Priorytetem działań Gminy Białe Błota winno być utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, położenie nacisku na wzmacnianie działań profilaktycznych, doskonalenie metod pracy z rodziną, realizowanie jak najszerszej oferty pomocy rodzinie, stworzenie zespołu asystentury rodzinnej z uwagi na wzrost rodzin, które wymagają wsparcia asystenta rodziny. Asystentura rodziny pomaga w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji rodziny z wykorzystaniem potencjałów jej członków. Efektem pracy asystenta rodziny powinno być usamodzielnienie członków rodzin oraz przygotowanie ich dla prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Efektem końcowym pracy asystenta rodziny powinno być usamodzielnienie członków rodzin oraz przygotowanie ich dla prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. **Calkowity koszt realizacji zadania wyniósł 85 413 zł (w tym koszty obsługi zadania).** Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nałożyło na asystentów rodziny nowe zadania wynikające z realizacji ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2016 r., poz.1860). W związku z tym tutejszy Ośrodek rekomenduje zatrudnienie specjalisty pracy z rodziną oraz utworzenie zespołu asystentury rodzinnej (czyt. Uwagi końcowe, pkt 3).

21) **Wyplata wynagrodzenia za sprawowanie opieki.** Obowiązek ten wynika z art. 53 a ustawy o pomocy społecznej oraz z ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Wynagrodzenie w tej formie przyznawane jest przez sąd. /1/ **Na wyplatę wynagrodzenia dla jednego opiekuna osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej uzyskano dotację z budżetu państwa w wysokości 10 800 zł (w tym na koszty obsługi zadania).** Osoba ta sprawowała opiekę nad 3 osobami. /2/ Od 2017 r. wyplata wynagrodzenia z tytułu sprawowania opieki realizowana jest również w odniesieniu do kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych, na mocy postanowienia sądu. W związku z występującymi wątpliwościami legislacyjnymi tutejszy ośrodek wystąpił o stanowisko do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy w tym zakresie. Otrzymano interpretację potwierdzającą prawo kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych do w/w wynagrodzenia ze środków własnych gminy (nie z dotacji celowej, jak ma to miejsce w przypadku opisanym w pkt.1). **W związku z powyższym 3 kuratorom wyplacono wynagrodzenie (ze splatą) w łącznej wysokości 33 890 zł ze środków własnych gminy.**

22) **Zadania inwestycyjne.** W roku ubiegłym nie realizowano zadań inwestycyjnych.

VI. UWAGI DOTYCZĄCE REALIZACJI BUDŻETU W 2017 r.

1) **Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białych Błotach / łącznie z jednostkami organizacyjnymi / w 2017 r. wyniósł :**

- dotacja celowa budżetu państwa.....	21 042 939
- środki własne	2 681 484
- środki PFRON (WTZ).....	399 833
- dofinansowanie działalności WTZ przez Starostwo Powiatowe.....	44 433
- środki wypracowane przez WTZ.....	7 944
- środki w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi.....	195 651
- darowizny na cele pomocy społecznej oraz środki z Loterii Fantowej.....	3 000

VII. DZIAŁANIA KIERUNKOWE GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W ROKU 2018

1) Realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw, dotyczących w szczególności :

- diagnozy aktualnych potrzeb społecznych występujących na terenie gminy Białe Błota;
- wypłacania zasiłków;
- udzielania pomocy rzeczowej,
- organizowania usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- przeciwdziałania eksmisjom i bezdomności,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w domu,
- praca socjalna,

- przyznawania i realizacji wypłat świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, zasiłków dla opiekunów, świadczeń rodzicielskich, jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych (500+) oraz jednorazowych świadczeń na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, świadczenia "Dobry start" (300 zł) - nowe zadanie, nałożone Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start",
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalno - rentowe i zdrowotne za osoby pobierające świadczenia obligatoryjne,
- wydawanie decyzji przyznających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- współpraca z instytucjami realizującymi Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (w szczególności kierowanie osób najuboższych po odbiór żywności zakupionej ze środków UE),
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

- 2) Zorganizowanie ferii zimowych i wypoczynku letniego dla dzieci w formie półkolonii.
- 3) Realizacja rządowego programu wieloletniego pn. "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" w zakresie przyznawania zasiłku celowego na zakup żywności i posiłku oraz dożywiania dzieci i młodzieży.
- 4) Prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej - Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego.
- 5) Kontynuacja działalności Świetlicy Socjoterapeutycznej „Małgosia” w Cielu oraz Ośrodków Wsparcia i Integracji w miejscowościach Kruszyn Krajeński, Trzciniec i Murowaniec, jak również grup terapeutycznych w Łochowie i Lisim Ogonie.
- 6) Kontynuacja działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej „Dąb” w Białych Błotach.
- 7) Wspieranie osób starszych, chorych i niepełnosprawnych poprzez kontynuowanie działalności Centrum Integracji i Rehabilitacji „REVITA”.
- 8) Przygotowanie loterii fantowej na rzecz osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych.
- 9) Organizacja imprez sportowo – integracyjnych dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin.
- 10) Organizacja i prowadzenie aktywnych form zwalczania bezrobocia we współpracy z PUP w Bydgoszczy oraz Urzędem Gminy Białe Błota.
- 11) Skierowanie pomocy do środowisk mających bardzo trudne warunki mieszkaniowe, w szczególności do rodzin wielodzietnych, niepełnych i osób samotnych, w celu podniesienia standardu zajmowanych lokali mieszkalnych. Działania te kierowane będą w szczególności do tych środowisk, które zamieszkują w warunkach uwłaczających godności człowieka, zagrażających zdrowiu lub życiu, a które w ramach własnych możliwości finansowych nie są w stanie przeprowadzić koniecznych remontów, czy dokonać zakupu podstawowego wyposażenia.
- 12) Realizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – uczestnictwo w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych, zapewnienie obsługi administracyjno- technicznej.
- 13) Realizacja zadań wynikających z wprowadzenia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- 14) Kierowanie osób do Środowiskowego Domu Samopomocy w Cielu.
- 15) Podejmowanie akcji pomocowych, działań interwencyjnych stosownie do występujących potrzeb.
- 16) Pozyskiwanie środków pozabudżetowych w miarę występujących możliwości.

POTRZEBY WZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ NA ROK 2018**1) Zasiłki i pomoc w naturze:**

a) składki na ubezpieczenie zdrowotne:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85213 - ogółem:	dotacja: 45000	dotacja 45000
w tym GOPS	17 000	17 000
w tym Sekcja Świadczeń Społecznych	28 000	28 000

b) zasiłki okresowe:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85214	dotacja: 105 500	dotacja: 92 000
	środki własne: 0	środki własne: 0

c) zasiłki celowe oraz składki na ubezpieczenie społeczne:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85214 - zasiłki celowe	środki własne: 355 500	środki własne: 322 000
852-85214 - składki na ubez.p.społeczne	środki własne: 1 000	środki własne: 1 000

d) zasiłki stałe:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85216	dotacja celowa: 214 000	dotacja celowa: 118 000

- Potrzeby dotyczą określenia wielkości środków finansowych potrzebnych na realizację zadań własnych w formie przyznawania zasiłków i pomocy w naturze. Potrzeby te związane są m.in. z koniecznością pokrywania wydatków na świadczenia zdrowotne, w szczególności osób bezdomnych i innych, które nie mają żadnych źródeł utrzymania i nie są objęte ubezpieczeniem zdrowotnym (art.17 ust.1 pkt. 7, ustawy o pomocy społecznej - zadanie własne o charakterze obowiązkowym). Wykazane dane obejmują również wypłatę świadczeń obowiązkowych - zasiłków okresowych oraz zasiłków stałych dla osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności z ustalonym, co najmniej, umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Występuje niedobór środków finansowych na realizację opisanych zadań w części dotyczącej dotacji celowej (zasiłki stałe, okresowe, składki na ubezpieczenie zdrowotne) i fakultatywnych (zasiłki celowe). Ośrodek aplikował wnioski do Wydziału Polityki Społecznej w Bydgoszczy z prośbą o zwiększenie dotacji na wypłatę świadczeń obowiązkowych oraz dofinansowania realizacji zadań własnych. W przypadku niedoborów na przyznawanie i wypłatę świadczeń finansowanych z budżetu gminy (np. zasiłki celowe) tutejszy Ośrodek wystąpi do Wójta Gminy Białe Błota z wnioskiem o dokonanie zwiększenia budżetu.

2) Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85228 - zadanie własne	usługi opiekuńcze: 77 288	usługi opiekuńcze: 62 000
852-85228 - zadanie zlecone	specjalistyczne usł.opiekuńcze: 156 885	specjalistyczne usł.opiekuńcze: 76 371

- Potrzeby dotyczą usług opiekuńczych, które obejmują pomoc sąsiedzką w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Świadczona w tym zakresie pomoc polega na zatrudnianiu na umowę - zlecenie opiekunów, którzy pomagają wymienionej wyżej grupie osób w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych i gospodarskich, takich jak: przygotowywanie posiłków, robienie zakupów, sprzątanie, pomoc w utrzymywaniu higieny osobistej, palenie w piecu itp. Zadanie to wykonywane jest również przez osoby realizujące prace społecznie użyteczne na terenie gminy. W kosztach prac, w tym przypadku, partycypuje Powiatowy Urząd Pracy. W ramach opisywanego rozdziału realizowana jest także pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, która skierowana jest do osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone). Potrzeby w tym zakresie na bieżąco zgłaszane są do WPS w formie miesięcznych i okresowych sprawozdań. Zadanie realizowane jest w środowiskach przez specjalistów zatrudnionych przez GOPS.

3) Realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85295	ogółem: 266000	ogółem: 251667
	dotacja: 159 600	dotacja: 151 000
	środki własne: 106 400	środki własne: 100 667

- Od stycznia 2014 r. obowiązują nowe zasady realizacji programu, które nakreślone zostały w Uchwale Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014 - 2020 (M.P. z 2013 r., poz. 1024). Opisywane zadanie obejmuje: **a)** dożywianie dzieci i młodzieży realizującej obowiązek szkolny. Wydatki obejmują opłacenie należności za jeden wybrany posiłek spożywany przez dzieci i młodzież w żłobkach, przedszkolach oraz w miejscu realizacji obowiązku szkolnego. **b)** Podobnie, jak w latach poprzednich, pomoc przyznawana jest w formie zasiłków celowych na zakup żywności w formie gotówkowej oraz rzeczowej na konta sklepów spożywczych -rozwiązanie to dotyczy środowisk trudnych, które przyznają pomoc wykorzystują niezgodnie z przeznaczeniem. W chwili obecnej występuje niedobór środków finansowych na realizację programu, w związku z czym do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego przekazany został wniosek z prośbą o zwiększenie dotacji celowej.

4) Domy Pomocy Społecznej:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85202	385 500	385 500

- W ramach omawianego rozdziału podejmowane są zadania związane ze skierowaniem oraz ponoszeniem odpłatności za pobyt mieszkańców naszej gminy w domach pomocy społecznej. Zadanie to nałożone zostało na samorządy terytorialne w 2004 r. przez znowelizowaną wówczas ustawę o pomocy społecznej. Aktualnie w DPS przebywa 9 osób z terenu naszej gminy. W przypadku konieczności wydania decyzji kierujących nowe osoby do DPS zmianie mogą ulec potrzeby na realizację tego zadania. W takim przypadku tutejszy Ośrodek wystąpi do Wójta Gminy Białe Błota z wnioskiem o zwiększenie budżetu.

5) Ośrodki Wsparcia i Integracji - świetlice w Kruszynie Krajeńskim, Trzcińcu i Murowańcu:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85203	351 000	351 000

- Oferta Ośrodków Wsparcia i Integracji dostosowana została do posiadanych środków budżetowych.

6) Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny / program wspierania osób pobierających świadczenia opiekuńcze:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
855-85502	ogółem: 4974 037	ogółem: 4930 463
	świadczenia społeczne - dotacja: 4 485 913	świadczenia społeczne - dotacja: 4 446 084
	inne koszty: /obsługa/ - dotacja: 421 861	inne koszty: /obsługa/ - dotacja: 418 116
	inne koszty: /obsługa/ - środki własne: 66 263	inne koszty: /obsługa/ środki własne: 66 263

- Na realizację wypłat świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego występuje niedobór środków. Rzeczywiste potrzeby w tym zakresie ustalić będzie można w nowym okresie zasiłkowym tj. w III i IV kwartale br. po złożeniu wniosków przez osoby ubiegające się o przyznanie świadczeń. Kujawsko - Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy - Wydział Polityki Społecznej na bieżąco informowany jest o występujących potrzebach, w szczególności za pośrednictwem elektronicznej aplikacji sprawozdawczej.

7) Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci - świadczenia wychowawcze:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
855-85501	ogółem: 14700 000	ogółem: 12210 000
	w tym świadczenia: 12 026 850	w tym świadczenia: 12 026 850
	w tym koszty obsługi: 183 150	w tym koszty obsługi: 183 150

- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w Gminie Białe Błota realizowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Punkt wydawania i przyjmowania wniosków w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego mieści się w siedzibie GOPS w Białych Błotach przy ul. Betonowej 1 A, pokój numer 7. Podobnie, jak w zadaniu opisanym wyżej, realne potrzeby na wypłatę świadczeń 500+ ustalić będzie można po złożeniu wniosków przez osoby zainteresowane uzyskaniem świadczenia. Potrzeby w tym zakresie monitorowane są na bieżąco i zgłaszane do Kujawsko - Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy - Wydziału Polityki Społecznej.

8) Przeciwdziałanie alkoholizmowi (środki z funduszu alkoholowego):

a) Świetlica socjoterapeutyczna „Małgosia” w Cielu

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
851-85154	130 400	130 400

- Świetlica działa w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Białe Błota. Kontynuację pracy świetlicy uzasadnia potrzeba ochrony dzieci pochodzących ze środowisk wiejskich, „popegeerowskich”, dotkniętych szeregiem dysfunkcji społecznych (długotrwałe bezrobocie, niskie dochody, wielodzietność, ciasnota i brak warunków do nauki w domu, problem alkoholowy i przemocy w rodzinie). W świetlicy prowadzone jest dożywianie dzieci finansowane z tzw. "funduszu alkoholowego" - utworzony został tutaj punkt wydawania posiłków.

b) Wypoczynek dzieci i młodzieży

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
851-85154	25 000	25 000

- Organizacja wypoczynku w formie półkolonii obejmować będzie okres ferii zimowych oraz wypoczynku letniego. Zabezpieczona kwota budżetu pozwoli na zorganizowanie wypoczynku w zaplanowanej formie.

9) Grupy terapeutyczne w Łochowie i Lisim Ogonie:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
851-85154	8 000	8 000

- Wykazana wyżej kwota obejmuje wydatki związane z realizacją umów cywilno - prawnych, z uwagi na zatrudnienie specjalistów prowadzących cotygodniowe zajęcia terapeutyczne dla grupy dzieci pochodzących ze środowisk dotkniętych różnego rodzaju dysfunkcjami społecznymi, a także koszty związane z zakupem wyposażenia niezbędnego do prowadzenia zajęć oraz zakupu żywności dla dzieci. Zajęcia prowadzone są w Zespole Szkół w Łochowie oraz w Świetlicy Wiejskiej w Lisim Ogonie.

10) Punkt Interwencji Kryzysowej - Rodzinny Punkt Konsultacyjny :

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
851-85154	ogółem: 68000	ogółem: 68000
	PIK-RPK: 18 000	PIK-RPK: 18 000
	terapia/rozszerzenie dostępu: 50 000	terapia/rozszerzenie dostępu: 50 000
	program zdrowotny: 0	program zdrowotny: 0

- W ramach działalności Punktu świadczone są usługi psychologiczne, terapeutyczne i prawne dla mieszkańców gminy. Dyżury psychologa odbywają się co wtorek w GOPS Białych Błotach i Ośrodku Zdrowia w Łochowie (naprzemiennie), natomiast spotkania z terapeutami mają miejsce w siedzibie GOPS, Ośrodku Zdrowia "Zdrowie" w Łochowie, w Świetlicy socjoterapeutycznej "Małgosia" w Cielu oraz przy Parafii w Murowańcu. W ramach w/w środków finansowych organizowane są również spotkania dla osób uzależnionych oraz niepijących członków rodzin, które dotknięte są problemem alkoholowym. Ponadto w wyznaczone piątki w siedzibie GOPS osoby zainteresowane skorzystać mogą z bezpłatnych porad radcy prawnego. W ramach punktu w bieżącym roku nie będą świadczone konsultacje lekarza psychiatry w ramach realizacji programu zdrowotnego "Zapobieganie występowaniu" zaburzeń psychicznych" (w drodze konkursu wyłoniony został inny realizator tego zadania). Potrzeby finansowe na realizację pozostałych zadań zostały w pełni zabezpieczone.

11) Pozostała działalność – planowana jest realizacja następujących Programów:

a) Warsztat Terapii Zajęciowej "Dąb":

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85295	PFRON: 399 900	PFRON: 399 900
	Starostwo Powiatowe: 44 433	Starostwo Powiatowe: 44 433
	środki na integrację społeczną: 10 000	środki na integrację społeczną: 10 000

- Wymienione zadania skierowane są do grupy osób niepełnosprawnych oraz członków ich rodzin stosownie do założeń przyjętych w roku 2005, które sformułowane zostały w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Białe Błota. Realizowane są we współpracy z Urzędem Marszałkowskim w Toruniu, Starostą Powiatu Bydgoskiego, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Urzędem Gminy w Białych Błotach. Warsztat Terapii Zajęciowej „Dąb” prowadzi rehabilitację społeczną i zawodową ukierunkowaną na przygotowanie uczestników zajęć do podjęcia stałego zatrudnienia i osiągnięcia własnego dochodu w formach strukturalnych funkcjonujących w ramach Ośrodka Sportu i Rehabilitacji - Zakładu Aktywności Zawodowej. Budżet WTZ w ramach przekazywanych dotacji kształtuje się na poziomie ubiegłego roku.

b) Centrum Integracji i Rehabilitacji "REVITA"

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85295	141 000	76 000

- Centrum Integracji i Rehabilitacji „REVITA” zapewnia nieodpłatne użyczenie sprzętu rehabilitacyjnego, poradnictwo społeczne i zawodowe, a także organizowanie transportu do placówek służby zdrowia lub instytucji administracyjnych. Środki zabezpieczone w budżecie nie pozwolą na zakup nowego samochodu. Aktualnie nadal wykorzystywany jest do transportu osób Opel Combo użytkowany bardzo intensywnie od 2005 r. Zakup nowego samochodu jest niezbędny ze względu na koszty związane z coraz częstszymi naprawami samochodu oraz przede wszystkim ze względów bezpieczeństwa pracownika "REVITY" oraz osób, które korzystają z tej formy transportu. W budżecie GOPS planowano kwotę 65 000 zł na zakup nowego samochodu, jednak środki te nie zostały przyznane, w związku z tym nadal akcentujemy tę potrzebę.

12) Inne programy :

a) Ośrodki Wsparcia:

Dział / Rozdział	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85203	55 150	55 150

- W ramach rozdziału zaplanowano wydatki związane z koniecznością ponoszenia odpłatności za pobyt 2 osób niepełnosprawnych z terenu naszej gminy w Ośrodku Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie w Zespole Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia funkcjonującym na terenie Bydgoszczy (w roku ubiegłym z ośrodka korzystała 1 osoba). Obowiązek odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia na gminy nałożyła zmiana wniesiona do ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 lutego 2010 r. (Dz. U. Nr 40, poz. 229).

b) Pozostałe zadania:

Dział / Rozdział	Nazwa zadania	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85295	Prace społecznie-użyteczne	32 400	16 000
852-85295	Program wychodzenia z bezdomności	3 000	3 000

852-85295	Pieczna zastępcza: koszty pobytu dziecka w zastępczych formach opieki	110 000	110 000
852-85295	Pieczna zastępcza: wypłata jednorazowego świadczenia "Dobry start" (300+)	1 263000	0
852-85295	Koszty dowozu posiłków	5 000	5 000
852-85295	Koszty transportu medycznego	2 000	2 000
852-85295	Zakup paczek świątecznych	3 000	0
852-85295	Mieszkanie kryzysowe	0	0
852-85205	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - Zespół Interdyscyplinarny	23 000	23 000
855-85504	Wspieranie rodziny	111 000	111 000

- (1) Realizacja wymienionych zadań dostosowana będzie do możliwości budżetu. W przypadku PSU (poz.1 tabeli) kwota dotacji przyznawana jest przez Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy, odpowiednio do możliwości finansowych PUP. W przypadku wystąpienia niedoborów w środkach finansowych przeznaczonych na realizację poszczególnych zadań tutejszy Ośrodek wystąpi do K-P UW - WPS w Bydgoszczy lub Urzędu Gminy w Białych Błotach o dokonanie zmian w budżecie stosownie do występujących potrzeb. (2) **Realizacja nowego zadania - świadczenie "Dobry start"**. Zgodnie z § 33 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja br. w sprawie szczegółowych warunków realizacji Rządowego programu "Dobry start " świadczenie dobry start oraz koszty jego obsługi finansowane będą z budżetu państwa (środków otrzymanych od wojewody w formie dotacji celowej). Koszty obsługi rządowego programu „Dobry start” wynoszą 10 zł za jedno dziecko (albo jedną osobę uczącą się), na które ustalane jest prawo do świadczenia dobry start, przy czym, nie mniej niż 80% tej kwoty samorząd zobowiązany jest przeznaczyć na pokrycie kosztów wynagrodzeń i innych środków dla osób realizujących ten program. Samorząd powinien oszacować kwotę niezbędnych środków do jego realizacji programu „Dobry start” (zarówno po stronie wypłat świadczenia, jak i po stronie kosztów jego obsługi) i przedstawić, w odpowiedniej chwili, także przed 1 lipca 2018 r. stosowne zapotrzebowanie na te środki właściwemu wojewodzie. Ze względu na konieczność zapewnienia sprawnej obsługi w samorządach spraw związanych z przyjmowaniem wniosków, ich rozpatrywaniem i wypłatą świadczenia dobry start, istotne jest aby część środków z budżetu państwa na obsługę programu mogła być w posiadaniu samorządów (w ich budżetach) jeszcze przed rozpoczęciem okresu przyjmowania wniosków. W związku z wejściem w życie dnia 1 czerwca 2018 r. ww. rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, nie ma przeszkód aby w miarę potrzeb organizacyjnych, część środków na obsługę programu w danym samorządzie, była wydatkowana także przed 1 lipca 2018 r. Tutejszy Ośrodek, na podstawie danych przygotowanych przez Referat Organizacyjny Urzędu Gminy w Białych Błotach (Ewidencja ludności) oszacował, iż do świadczenia 300+ uprawnionych będzie 4 210 dzieci. Przewiduje się, iż na wypłatę świadczeń przeznaczona zostanie kwota 1 263 000 zł, natomiast koszty obsługi zadania wyniosą 42 100 zł (10 zł na 1 dziecko). Przystąpienie do realizacji programu poprzedzić musi przygotowanie miejsca pracy dla osoby, która prowadzić będzie postępowanie administracyjne (w tym zakup zestawu komputerowego i oprogramowania), niezbędne wyposażenie w druki i materiały biurowe, zatrudnienie kadry niezbędnej do obsługi zadania (w tym osoby na staż z PUP na stanowisku pomoc administracyjna - aplikowano wniosek w tej sprawie). Wnioski w sprawie świadczenia składać będzie można od 1 sierpnia do 30 listopada br., a w przypadku wniosków składanych drogą elektroniczną - od dnia 1 lipca br. Stąd też tutejszy Ośrodek w trybie pilnym podjął działania przygotowawcze. **Zasadniczym problemem, który należy w tym miejscu poruszyć, jest brak pomieszczenia biurowego dla nowo zatrudnionych osób. Aby zabezpieczyć niezbędne miejsce do realizacji zadania część pracowników przeniesiona zostanie do siedziby Urzędu Gminy przy ul. Szubińskiej 57. Jest to rozwiązanie tymczasowe, ale niestety konieczne w sytuacji braku wolnych pomieszczeń i lokali na wynajem. Ponadto podczas realizacji zadań wytwarzana jest dokumentacja związana z merytorycznym załatwianiem spraw, jak również dokumentacja finansowo - księgową. Już w tej chwili brakuje miejsca na archiwizację dokumentacji. GOPS realizuje coraz więcej zadań (Zespół Interdyscyplinarny, fundusz alimentacyjny, asystentura rodziny, świadczenie 500+, świadczenie 300+). Asystenci rodziny nie pracują w głównej siedzibie GOPS - wynajmujemy dla nich pomieszczenie od osoby prywatnej w budynku przy ul. Betonowej 1. Pracownicy obsługujący świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny - łącznie 3 osoby, od dłuższego czasu pracują w jednym, ciasnym pomieszczeniu. Bliskie sąsiedztwo zakładu produkcyjnego wpływa na podniesienie poziomu hałasu, który przeszkadza w pracy. Rozwiązanie problemu ciasnoty i zapewnienie pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy staje się kwestią wymagającą podjęcia natychmiastowego rozwiązania.**

c) Wypłata wynagrodzenia za sprawowanie opieki :

Dział / Rozdział	Nazwa zadania	Środki potrzebne na realizację zadania	Środki zabezpieczone w budżecie na rok 2018
852-85219	wypłata wynagrodzenia - ogółem	34 962	29 359
w tym	wypłata wynagrodzenia - dotacja	10 962	5 359
w tym	wypłata wynagrodzenia - środki własne	24 000	24 000

- Obowiązek wypłaty wynagrodzenia za sprawowanie opieki wynika z art. 53 a ustawy o pomocy społecznej oraz z ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Wynagrodzenie w tej formie przyznawane jest przez sąd. Na wypłatę wynagrodzenia dla opiekuna osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej przynawana jest dotacja celowa z budżetu państwa. Aktualnie występuje niedobór środków budżetowych na wypłatę 1 opiekuna. Potrzeby comiesięcznie, przy okazji składania sprawozdań z realizacji zadań, zgłaszane są do Wydziału Polityki Społecznej w Bydgoszczy. Z kolei, wynagrodzenie dla kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej, wypłacane jest ze środków własnych gminy. Wynagrodzenie to wypłacane jest 3 kuratorom. Środki gminne zabezpieczają obecne potrzeby w tym zakresie.

13) **Uwagi końcowe - rekomendacje Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białych Błotach.** Na podstawie danych przedstawionych w niniejszym sprawozdaniu – podobnie jak w latach poprzednich - rekomendujemy potrzebę realizacji następujących zadań: **(1) Praca socjalna.** Tutejszy Ośrodek nadal będzie obejmować pomocą te środowiska, które zamieszkują w warunkach uwłaczających godności człowieka, a które przy wykorzystaniu własnych możliwości finansowych nie są w stanie poprawić stanu technicznego budynków, czy lokali mieszkalnych. Remonty przeprowadzane będą przy udziale środków finansowych GOPS w formie przyznawanych zasiłków w ramach zabezpieczonego budżetu. Charakter problemów występujących w środowiskach wskazuje na dalszą potrzebę intensyfikacji działań podejmowanych przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w zakresie podniesienia jakości relacji w rodzinie, wsparcia w działaniach zmierzających do aktywizacji zawodowej oraz w załatwianiu spraw zgodnie z przysługującymi uprawnieniami. Nadmienić należy, iż nastąpiła zmiana roli pracownika socjalnego, od którego przez wiele lat oczekiwano przyznania wyłącznie pomocy finansowej. Praca na rzecz osób potrzebujących to nie tylko liczby wydanych decyzji, przyznanych i wypłaconych świadczeń. To pomoc w rozwiązywaniu wielu skomplikowanych spraw życiowych. Pracownik socjalny stał się profesjonalistą bezpośrednio wspierającym osoby i rodziny w rozwiązywaniu ich wielowymiarowych problemów życiowych. Zauważa się zmianę w tym zakresie również w mentalności osób, które korzystają z pomocy ośrodka. Nieocenioną rolę w niesieniu pomocy odgrywają osoby nie związane zawodowo z pomocą społeczną, m. in. sąsiedzi, sołtysi, radni i wielu innych ludzi, którzy potrafią dostrzec różnego rodzaju zagrożenia i informują o tym na bieżąco Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. **(2) Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych.** Równie ważną kwestią pozostałą do rozwiązania jest konieczność rozszerzenia pomocy w formie opieki długoterminowej nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi na terenie naszej gminy. Problem ten dotyczy nie tylko środowisk kwalifikujących się do pomocy społecznej. Stąd wynika potrzeba rozpatrzenia możliwości zapewnienia stosownego wsparcia, czy budowania w przyszłości takich form wsparcia, które pozwolą na zaspokojenie tych potrzeb w środowisku lokalnym. Zasadność realizacji takich działań potwierdzają stale rosnące koszty odpłatności za umieszczanie osób starszych, chorych – mieszkańców gminy w DPS (aktualnie średni miesięczny koszt odpłatności za pobyt w DPS waha się od 3 339,14 zł do 3 884,81 zł - w miesiącu kwietniu corocznie następuje wzrost kosztów utrzymania mieszkańców w tych placówkach). Zwrócić należy również uwagę na fakt, iż osoby skierowane do domu pomocy społecznej ponoszą konsekwencje psychiczne wynikające z faktu konieczności zmiany środowiska oraz oddalenia od najbliższych. Dodać należy, iż nie zauważa się istotnych zmian w sposobie funkcjonowania osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Aktywność tej grupy osób nadal bywa ograniczona wyłącznie do środowiska domowego. Kontakt z zewnętrznym otoczeniem bywa utrudniony ze względu na niedomagania somatyczne i motoryczne, ale także negatywny stosunek świata zewnętrznego. Osoby te w wyniku upośledzenia funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w funkcjonowaniu w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności poprzez zwiększenie ich zaradności, samodzielności życiowej oraz wniesienia zmiany w monotonne życie, ograniczone do tych samych osób i miejsc. **(a) Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.** Zapewnienie pomocy w tych formach jest warunkiem koniecznym mającym podstawowy wpływ na minimalizację zjawiska izolacji i osamotnienia osób starszych i niepełnosprawnych. Zauważalne jest zwiększone zapotrzebowanie w zakresie usług i opieki nad osobami starszymi. Oczekiwania osób starszych zamieszkujących samotnie dotyczą w szczególności świadczenia usług w formie pomocy sąsiedzkiej, wsparcia w wykonywaniu czynności dnia codziennego, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, czy dotarcia do lekarza. W przypadku osób starszych, które na co dzień wspierane są przez najbliższą rodzinę lub znajomych, istotne staje się zapewnienie większej ilości usług o charakterze uzupełniającym tę pomoc, w szczególności w zakresie pielęgnacji chorego. Ważne jest zatem organizowanie opieki w miejscu zamieszkania w zakresie uzasadnionym indywidualnymi potrzebami, sytuacją życiową i zdrowotną, poprzez angażowanie pomocy sąsiedzkiej, aktywizowanie środowiska lokalnego na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym

i starszym. **(b) Środowiskowy Dom Samopomocy.** Z myślą o tych osobach w 2011 r. tutejszy Ośrodek aplikował wniosek o przyznanie dotacji celowej z budżetu państwa na utworzenie, wyposażenie środowiskowego domu pomocy w Cielu dla 20 osób. Ośrodek wsparcia oddany został do użytku z dniem 1 grudnia 2011 r. W 2012 r. zwiększono liczbę miejsc, co pozwoliło na skierowanie do ŚDS dodatkowo 2 osób, natomiast w 2014 r. uzyskano zgodę na utworzenie kolejnych 3 miejsc. Aktualnie ŚDS dysponuje 25 miejscami, z których korzystać może ta grupa osób. **(c) Dom dziennego pobytu dla seniorów.** W planach dotyczących rozbudowy infrastruktury socjalnej w gminie należy również uwzględnić powstanie publicznej placówki odpowiadającej potrzebom osób starszych. Podjęcie tego zadania uzasadnia wzrost liczby osób niepełnosprawnych, które z racji wieku wymagają pomocy w formie usług opiekuńczych. GOPS w Białych Błotach poszukiwać będzie możliwości uzyskania środków pozabudżetowych z myślą o poszerzeniu dostępności świadczonych w tym zakresie usług poprzez składanie wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłaszane programy i konkursy. **(3) Zatrudnienie specjalisty pracy z rodziną oraz utworzenie zespołu asystentury rodzinnej** w celu optymalnej realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W GOPS zatrudnionych jest 2 asystentów rodziny. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Pracownicy socjalni zgłaszają potrzebę objęcia asystenturą kolejnych środowisk, w których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, stąd też planujemy zatrudnienie kolejnego asystenta rodziny w celu zapewnienia specjalistycznego wsparcia tym środowiskom, które nie radzą sobie w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W odpowiedzi na zmiany legislacyjne wprowadzane w życie przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w szczególności przyjęcie do realizacji ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2016 r., poz.1860), a także projektowanie nowych form pomocy na rzecz rodziny, rozważyć należy, w dalszej perspektywie, zasadność zatrudnienia specjalisty pracy z rodziną oraz utworzenia zespołu asystentury rodzinnej; konieczność taka podyktowana jest zwiększonym zakresem obowiązków, które nałożone zostały na jednostki organizacyjne realizujące wspieranie rodziny, w tym na asystenta rodziny; celem asystentury ma być niedopuszczenie do oddzielenia dziecka od rodziny lub umożliwienie jak najszybszego powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziców oraz skuteczne organizowanie poradnictwa i wsparcia wynikających z realizacji ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W tym miejscu warto wskazać, iż koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej to kwota 660 zł miesięcznie, natomiast koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej niespokrewnionej to kwota 1000 zł miesięcznie. Z danych statystycznych GOPS wynika, iż sukcesywnie rosną koszty ponoszone przez Gminę Białe Błota związane z utrzymaniem dzieci w pieczy zastępczej i instytucjonalnej. Dodać należy, iż od lutego bieżącego roku znacząco wzrosły średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo -wychowawczych : w Trzemętowie - o kwotę 1 835,85 zł (w placówce tej przebywa 1 dziecko z terenu naszej gminy); w Karolewie - placówka nr 3 (przebywa tutaj 3 dzieci) - o kwotę 483,76 zł. Z uwagi na dobro rodzin, a przede wszystkim dobro małoletnich dzieci, należy zapewnić na terenie Gminy jak najlepsze zaplecze wsparcia rodzin poprzez zatrudnienie większej ilości specjalistów współpracujących z rodziną, pomagających w pokonywaniu występujących trudności i barier tj. stworzenie warunków do bezpiecznego i szczęśliwego funkcjonowania każdego człowieka, mieszkańca gminy w jego naturalnym środowisku. **(4) Kontynuacja działań profilaktycznych i specjalistycznych** realizowanych w ramach m.in. programów przeciwdziałania przemocy, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, czy opieki nad dzieckiem i rodziną. Rekomenduje się usprawnienie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie poprzez udział w nim specjalistów i aktywniejszy udział innych podmiotów w tym instytucji gminnych oraz rozwinięcie działań na rzecz sprawców przemocy w rodzinie w tym rozważenie możliwości realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych. **(5) Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych/socjalnych w zasobie Gminy.** Analiza danych zawartych w tab. 2, wiersze 13-16 pozwala zauważyć, iż od kilku lat przyrost zasobów gminnych w omawianym zakresie jest niewielki, natomiast wzrasta liczba osób ubiegających się o przyznanie mieszkania komunalnego lub lokalu socjalnego. Realizacja zadania tego zadania wpłynie bezpośrednio na poprawę warunków życia rodzin zamieszkujących w Gminie Białe Błota. **(6) Opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.** Istotą Strategii jest zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy Białe Błota, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozszerzenie i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. GOPS zwrócił się z prośbą do mieszkańców gminy o wzięcie udziału w badaniu ankietowym, którego

celem było określenie występujących problemów i priorytetów działania. Zebrane dane wykorzystane zostaną przy opracowaniu tego dokumentu.